

Seija Pakarinen

Konserttikeskuksen ja kuntien yhteistyön kehittäminen Konsertti joka kouluun -hankkeessa

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaja AMK
Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Opinnäytetyö
8.12.2010

Tekijä Otsikko	Seija Pakarinen Konserttikeskuksen ja kuntien yhteistyön kehittäminen Konsertti joka kouluun -hankkeessa
Sivumäärä Aika	40 sivua + 2 liitettä 8.12.2010
Tutkinto	Kulttuurituottaja AMK
Koulutusohjelma	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja	Outi Teye
<p>Opinnäytetyöni tavoitteena on tehdä Konserttikeskukselle selvitys yhteistyön sujuvuudesta kuntien kanssa Konsertti joka kouluun -hankkeessa. Lisäksi tutkimuksesta selviää Konserttikeskuksen yhteistyön kehitystarpeet kuntien kanssa ja millä tavalla kunnat suhtautuvat niihin.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusongelmana on, kuinka Konserttikeskuksen ja kuntien välistä yhteistyötä voidaan kehittää toimivammaksi? Teoreettisena viitekehyksenä tutkimuksessani käytän tilaaja-tuottaja-toimintatapaa.</p> <p>Yhteistyön sujuvuutta ja kehitystarpeita olen selvittänyt haastattelemalla Konserttikeskuksen henkilökuntaa, kuntien kulttuurisihteereitä sekä koulujen opettajia. Tutkimusmenetelminä olen käyttänyt avointa haastattelua, puolistrukturoitua teemahaastattelua sekä sisällönanalyysia.</p> <p>Haastatteluaineiston analyysimenetelmäksi valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Tutkimuksen aineistona oli noin 100 sivua litteroitua haastatteluaineistoa sekä Konserttikeskus ry:n Vuosikertomukset vuosilta 2007–2009.</p> <p>Tutkimukseni tuloksina esitän konkreettisia toimenpide-ehdotuksia Konserttikeskuksen ja kuntien väliseen yhteistyöhön. Tutkimukseni perusteella Konserttikeskus voi siirtyä välittömästi määräaikaan viiden vuoden yhteistyösopimukseen kuntien kanssa sekä harkita euromääräistä hinnannostoa per oppilas.</p>	
Avainsanat	Kulttuurituotanto, yhteistyö, tilaaja-tuottaja-toimintatapa

Author	Seija Pakarinen
Title	Developing co-operation between Concert Center and municipalities in the project "A Concert to Every School"
Number of Pages	40 pages + 2 appendices
Date	8 December 2010
Degree	Bachelor 's Degree
Degree Programme	Cultural management
Specialisation option	
Instructor	Outi Teye
<p>The aim of this thesis is make a disquisition to Concert Center, about how smoothly co-operation has been carried out between municipalities in the project called "a Concert to Every School". The thesis also found out the needs for development at the Concert Center and how municipalities react to those proposals.</p> <p>The research problem of this thesis is to investigate how to develop a more fluid co-operation between the Concert Center and the municipalities. The theoretical framework of the thesis consists of the purchaser-provider model.</p> <p>I have conducted interviews on both the fluidity of co-operation and needs for development. I interviewed the staff of Concert Center, the cultural secretary of the municipality and the teachers of schools. Other research methods are a semi-structured interview and a content analysis.</p> <p>The data were analyzed by using a content analysis of the data. The data of this thesis consisted of about hundred pages of transcribed interviews and annual reports of Concert Centre between the years 2007–2009.</p> <p>As a result of this thesis, I present concrete proposals to improve the co-operation between Concert Center and municipalities. According to the results, Concert Center can immediately move over to a five-year contract with municipalities. They can also consider to hike up the prices per student.</p>	
Keywords	Cultural management, co-operation, purchaser-provider model

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Konserttikeskus ja Konsertti joka kouluun -hanke	4
2.1	Konserttikeskuksen perustaminen ja vakiintuminen	4
2.2	Konserttikeskuksen rahoitus	5
2.3	Konsertti joka kouluun -hanke	5
3	Tilaaaja-tuottaja-toimintatapa	7
3.1	Tilaaaja-tuottaja-toimintatapa ja -toimintamalli	7
3.2	Toimintatavan soveltaminen Konsertti joka kouluun -hankkeessa	8
3.3	Yhteistyön sujuvuuteen vaikuttavat tekijät	9
4	Tutkimuskysymykset	11
5	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen suorittaminen	11
5.1	Tutkimusmenetelmien valinta	11
5.2	Avoin haastattelu sekä sisällönanalyysi	13
5.3	Puolistrukturoitu teemahaastattelu	13
5.4	Haastatteluaineiston analyysimenetelmä	15
6	Tutkimuksen tulokset	17
6.1	Liikesuhteen luominen	18
6.2	Rahoitus, sopimukset ja logistiikka	19
6.2.1	Rahoitus	19
6.2.2	Sopimukset ja logistiikka	21
6.3	Yhteistyön kehittäminen	23
6.4	Konserttien laatu, sisältö ja toimivuus	26
6.5	Kuntien ja koulujen välinen yhteistyö	30
6.6	Konserttiin valmistautuminen ja oheismateriaalit	31

7	Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	33
7.1	Yhteistyön sujuvuus	34
7.2	Rahoitus ja jatkuva yhteistyösopimus	34
7.3	Konserttisisällöt, oheismateriaalit ja oppilaiden huomioon ottaminen	35
	Lähteet	39

Liitteet:

Liite 1. Kysymykset kunnan yhteyshenkilölle ja kysymykset opettajille

Liite 2. Haastattelussa esiintyvien yhtyeiden esittely

1 Johdanto

Konserttikeskus ry otti yhteyttä Metropolian ammattikorkeakouluun tiedustellakseen, voisiko joku kiinnostua sille tehtävästä opinnäytetyöstä. Ideaseminaarissa mahdollisuutta tarjottiin minulle. Konserttikeskus ry on vuonna 1964 rekisteröity yhdistys, joka järjestää koulu- ja päiväkotikonsertteja ympäri Suomea. Konserttikeskuksen tarkoitus on edistää konserttitoimintaa sekä oppilaitosten kasvatus- ja opetustavoitteiden mukaista musiikkitoimintaa. Olen itse esiintynyt alttoviulistina lukuisissa koululaiskonserteissa eri kokoonpanojen kanssa, joten oma taustani vaikutti myös siihen, että otin tehtävän mielelläni vastaan.

Konserttikeskuksella on ollut vuodesta 2008 lähtien Konsertti joka kouluun -hanke, jonka tavoitteena on järjestää konsertti vähintään kerran vuodessa kaikille peruskoululaisille. Musiikkigenret vaihtelevat vuosittain. Malli hankkeesta on peräisin muista Pohjoismaista. Konsertti joka kouluun -hankkeen tarkoitus on vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin musiikin keinoin. Samalla tuetaan lasten ja nuorten kasvua suvaitsevaisuuteen, yhteisöllisyyteen ja moniarvoisuuteen. Koska hanke on varsin nuori, oli selvää, että hankkeen yhteistyön kehittäminen kuntien kanssa kiinnosti Konserttikeskusta.

Kartoitin Konserttikeskuksen kehittämistarpeita haastatteleamalla sen toiminnanjohtajaa sekä projektipäällikköä syyskuussa 2010. Analysoitavan materiaalin kartutin lokakuussa haastatteleamalla kuntien kulttuurisihteereitä ja opettajia. Analyysi, johtopäätökset ja kehitysehdotukset valmistuivat marraskuussa 2010.

Tilaaajan ja tuottajan välisen yhteistyön merkitys korostuu, kun on kyse palveluista. Opinnäytetyön tekeminen on vienyt minua tulevana kulttuurituottajana valtavasti eteenpäin, sillä olen oppinut ymmärtämään ja tulkitsemaan kehitystarpeita eri näkökulmista katsottuna. Uskon, että jokainen kulttuurituottaja kohtaa näitä samoja ongelmia jossakin vaiheessa tuotantojaan.

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää Konserttikeskuksen ja kuntien yhteistyön mahdolliset ongelmakohdat Konsertti joka kouluun -hankkeessa ja ehdottaa niihin kehystoimenpiteitä. Haluan opinnäytetyölläni tehdä Konserttikeskuksen toiminnan tunnetummaksi kulttuurituotannon kentällä. Pidän itseäni etuoikeutettuna, että saan olla osana kehittämässä tätä arvokasta työtä maamme lasten ja nuorten musiikkikasvatuksessa.

2 Konserttikeskus ja Konsertti joka kouluun -hanke

2.1 Konserttikeskuksen perustaminen ja vakiintuminen

Konserttikeskus perustettiin marraskuussa 1963 Koulujen musiikkikeskuksen nimisenä. Opetusministeriön asettama nuorison musiikkitoimikunta oli tehnyt aloitteen yhdistyksen perustamisesta. Puheenjohtajaksi valittiin akateemikko Joonas Kokkonen. Seuraavana vuonna yhdistys rekisteröitiin ja sen toiminta-ajatuksena oli konserttien järjestäminen koululaisille koulupäivän aikana kohtuullisin kustannuksin. Koulujen musiikkikeskuksen toimisto sijaitsi Suomen musiikkineuvoston toimiston yhteydessä Kampinkadulla.

Opetusministeriö on ollut alusta lähtien tukemassa yhdistyksen toimintaa. Ensimmäinen koululaiskonsertti pidettiin Helsingissä Taivallahden kansakoulussa. Esiintyjinä olivat laulajatar Marja Eskola, viulutaiteilija Heimo Haitto ja pianotaiteilija Cyril Szalkiewicz. Tarjonta laajeni Sibelius-Akatemian oopperastudion esityksiin ja Sibeliuksen syntymän satavuotisjuhlavuosi 1965 vauhditti toimintaa entisestään.

Selvitystä valtion tukemasta konserttitoiminnan edellytyksistä Suomessa tehtiin Opetusministeriön myöntämän apurahan voimin vuonna 1970. Selvityksessä oli ehdotettu konserttien kokeilualueiksi Uudenmaan, Kuopion ja Vaasan läänejä, mikä laajensi toimintaa menestyksellisesti entuudestaan. Koulujen musiikkikeskus sai jopa ensimmäisen yksityisen sponsorin, Kansallis-Osake-Pankin. Yhdistyksen nimi vaihtui vuonna 1973, siitä tuli Konserttikeskus ry. Pohjoismainen yhteistyö tiivistyi, ja Konserttikeskus alkoi järjestää konsertteja yhdessä Ruotsin, Norjan ja Tanskan kanssa.

Uudenmaan läänin taidetoimikunta mahdollisti Konserttikeskukselle äänilevyn tuottamisen. Ensimmäisellä LP-levyllä soitti pianotaiteilija Liisa Pohjola uutta suomalaista musiikkia sekä kansainvälistä klassista ohjelmistoa. Toisella levyllä Finnish Jazz Workshop soitti Esko Linnavallin johdolla. Jo kymmenen vuoden olemassaolon aikana Konserttikeskus oli löytänyt paikkansa Suomen musiikkielämässä.

2.2 Konserttikeskuksen rahoitus

Konserttikeskuksen toiminnan laajuus on ollut pitkälti opetus- ja kulttuuriministeriön, entisen opetusministeriön myöntämän tuen varassa. Toimintaa on varjostanut huoli taloudellisesta epävakaisuudesta. Vuosittaisen määrärahan loputtua kaikkia konsertteja ei ole pystytty järjestämään loppuvuodesta. Vuonna 1975 opetusministeriön tuki riitti ensimmäisen kerran ympärivuotiseen toimintaan, mutta laman vuosi 1977 toi jälleen epävarmuuden takaisin.

Konserttikeskuksen toinen merkittävä tukija on Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus. ESEK-tukea voidaan käyttää vain konserttitoiminnan suoranaisten kulujen kattamiseen. Kolmannen tärkeän tukijan Valtion säveltaidetoimikunnan toiminta-avustuksella katetaan toiminnan yleisiä kuluja sekä merkittävä osa konserttitoiminnasta. Konserttikeskuksella on useita yksittäisiä projekteja, joihin se saa avustuksia säätiöiltä ja rahastoilta, muun muassa Suomalais-ruotsalaiselta kulttuurirahastolta sekä Wihurin rahastolta. Valtion kulttuurimäärärahojen kasvu on auttanut taloudellisesti Konserttikeskusta.

2.3 Konsertti joka kouluun -hanke

Konsertti joka kouluun -hankkeen käynnistyminen vuonna 2008 oli Konserttikeskuksen toiminnassa erityisen merkittävä kehitysaskel. Malli löytyi muista Pohjoismaista. Hankkeen tarkoituksena on vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin musiikin keinoin. Heille pyritään tarjoamaan myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä elävän musiikin parissa. Konserttien kautta heille toivotaan syntyvän positiivinen asenne elävää musiikkia ja konserteissa käyntiä kohtaan. Samalla tuetaan lasten ja nuorten kasvua suvaitsevaisuuteen, yhteisöllisyyteen ja moniarvoisuuteen. (Konserttikeskus ry. Vuosikertomus 2008, 7.)

Hankkeen tavoitteena on sitouttaa kunnat tarjoamaan joka vuosi vähintään yksi konsertti maamme noin 600 000 peruskoululaiselle peruskouluvuosiensa aikana. Konsertteihin voidaan ottaa mukaan myös esikouluikäisiä lapsia. Yksittäinen koulu ei voi lähteä hankkeeseen mukaan, koska sopimukset tehdään Konserttikeskuksen ja kunnan välillä. Esiintyjiksi Konserttikeskus palkkaa musiikin ammattilaisia eri puolilta Suomea. Näin hanke tarjoaa koululaisille monipuolisen valikoiman korkeatasoisia konsertteja musiikin eri tyylilajeista. Lukuvuonna 2009–2010 hankkeessa oli mukana 26 kuntaa eri puolilta Suomea. Konserttikeskuksen tavoitteena onkin, että toiminta laajenisi merkittävästi ja vuodesta 2014 alkaen se toimisi kokonaan hankkeen piirissä.

Hanke on saanut toiminta-avustusta opetusministeriöltä sekä tukea Luovan Säveltaiteen Edistämisseuraltä. Marraskuussa 2009 opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Konserttikeskukselle 30 500 euron arvoisen taiteen Suomi-palkinnon, joka päätettiin käyttää vuoden 2010 Konsertti joka kouluun -hankkeen kiertuetoimintaan. Lisäksi konsertit rahoitetaan osaksi kuntien maksamilla vakiohinnoilla per oppilas.

Kunnat valitsevat paikallisen yhteyshenkilön, yleensä kunnan kulttuurisihteerin, jonka kanssa Konserttikeskus tekee sopimuksen kiertueista ja esiintyjistä. Konserttikeskus lähettää listan mahdollisista esiintyjistä yhteyshenkilölle, ja hän valitsee siitä joko yksin muutaman vaihtoehdon tai lähettää listan myös kouluille opettajien valittavaksi. Lopullisen valinnan esiintyjästä neuvottelee kunnan kulttuurisihteerin yhdessä Konserttikeskuksen tuottajan kanssa. Konserttikeskus ylläpitää listaa, jossa on suunnitelma seuraavan kauden esiintyjien kiertueista paikkakuntineen ja ajankohtineen.

Pyrkimys on, että kunnat tilaavat kolme konserttia sisältävän työpäivän, joka tulee saada liitettyä osaksi laajempaa kiertuetta. Yhtä työpäivää koskevan tilauksen voi tehdä yhdessä lähialueen muiden kuntien kanssa. (Konserttikeskus ry:n tiedotuslehti, syyskuu 2009, 6.) Yhteyshenkilöt ilmoittavat kouluihin tarkemmista kiertueajankohdista ja esiintyjistä. Kunnat maksavat vuosittaisesta konsertista 1,25 euroa oppilasta kohden. Tavoitteena on yhden koulupäivän aikana pitää kolme konserttia. Konserttien määrä ei kuitenkaan vaikuta hintaan, vaan se määräytyy aina kunnan oppilasmäärän mukaan.

Kunnat maksavat konsertteihin liittyvät Teosto-maksut ja Konserttikeskus kattaa kaikki loput kulut. Näin myös pienet ja vähävaraiset kunnat voivat osallistua toimintaan.

Hanke on herättänyt suurta kiinnostusta lukuisissa kunnissa eri puolilla Suomea. Konserttikeskus pyrkii lähivuosina laajentamaan hanketta mahdollisimman moneen kuntaan. Samalla työllistetään yhä kasvava joukko muusikoita eri puolilla Suomea. Hankkeen laajetessa tarvitaan myös joitakin alueellisia tuottajia muiden Pohjoismaiden mallin mukaisesti.

3 Tilaaja-tuottaja-toimintatapa

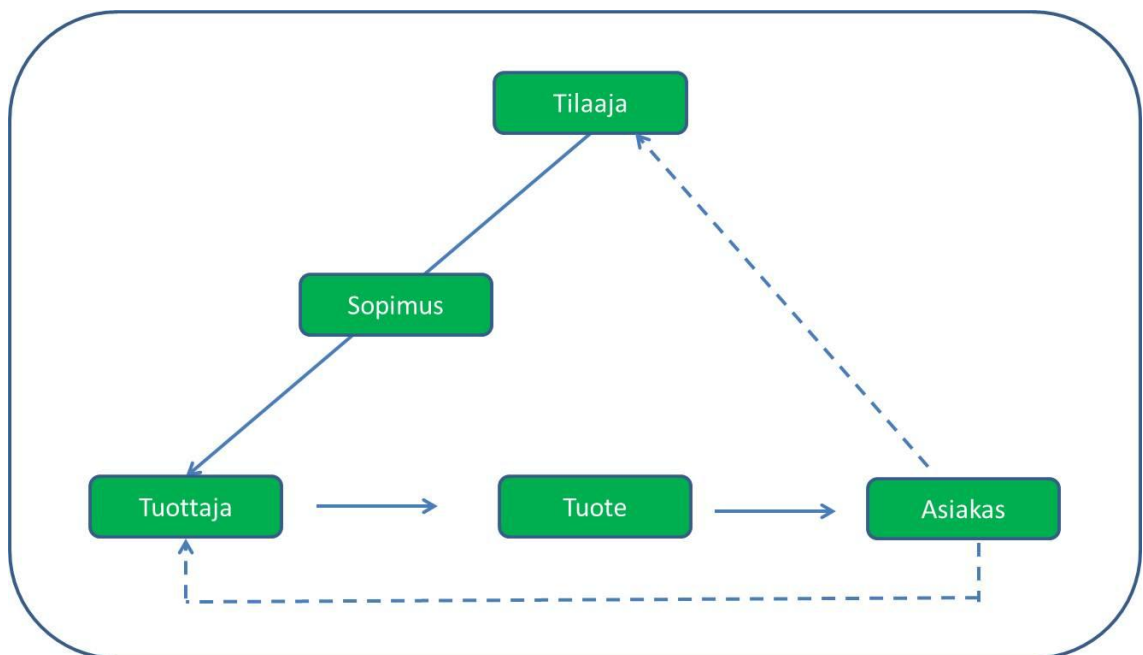
3.1 Tilaaja-tuottaja-toimintatapa ja -toimintamalli

Kirjassaan *Tilaaja-tuottaja-toimintatapa - Ideasta käytäntöön* Antti Kuopila et al. määrittelevät tilaaja-tuottaja-toimintatavan. Sillä tarkoitetaan julkisten palveluiden tuotannon organisoimista niin, että palvelun tilaajan ja tuottajan roolit erotetaan toisistaan. Toimintatavan tavoitteena on parantaa tehokkuutta sekä asiakaslähtöisyyttä. Tilaajana toimii usein kunta, jonka vastuulla on palveluiden järjestäminen. Riippuen siitä, onko tuottajana kunnan oma vai ulkopuolinen organisaatio, puhutaan nimensä mukaisesti joko sisäisestä tai ulkoisesta tilaaja-tuottaja-toimintatavasta. Ulkoisen toimintatavan tuottajia voivat olla esimerkiksi kolmannen sektorin toimijat sekä yksityiset yritykset.

Tuottaja vastaa palvelunsa laadusta tilaajalle ja asiakkaalle. Ollakseen kilpailukykyisiä tuottajien on vahvistettava osaamistaan ja synnyttävä uusia innovaatioita (Yleiskuvaus tilaaja-tuottaja-toimintatavasta). Tilaaja-tuottaja-toimintatavan lähtöoletus on, että roolien selkeyttämisen, tuotteistamisen ja kustannustietoisuuden lisäämisen avulla toiminnan tehokkuus paranee (Kuopila et al. 2007, 18). Tilaajan ja tuottajan välistä toimintaa ohjataan sopimuksilla, joissa määritellään muun muassa tuotettavan palvelun määrä ja laatu.

Toimintatapa ei ole ideaalimalli, vaan koostuu lukuisista toisistaan poikkeavista sovelluksista. Kun tilaaja-tuottaja-toimintatapaa sovelletaan käytännössä kunnan tarpeisiin, puhutaan tilaaja-tuottaja-mallista. (Kuopila et al. 2007, 10–11.)

Tilaaja-tuottaja-toimintatapa voi olla yksi tilaajan toiminnan ohjauksen vaihtoehtoista. Kuviossa 1 esitellään tilaaja-tuottaja-toimintatavan peruselementit. Tästä voidaan alkaa soveltaa kunnan omiin olosuhteisiin sopivaa toimintamallia. (Kuopila et al. 2007, 15.)

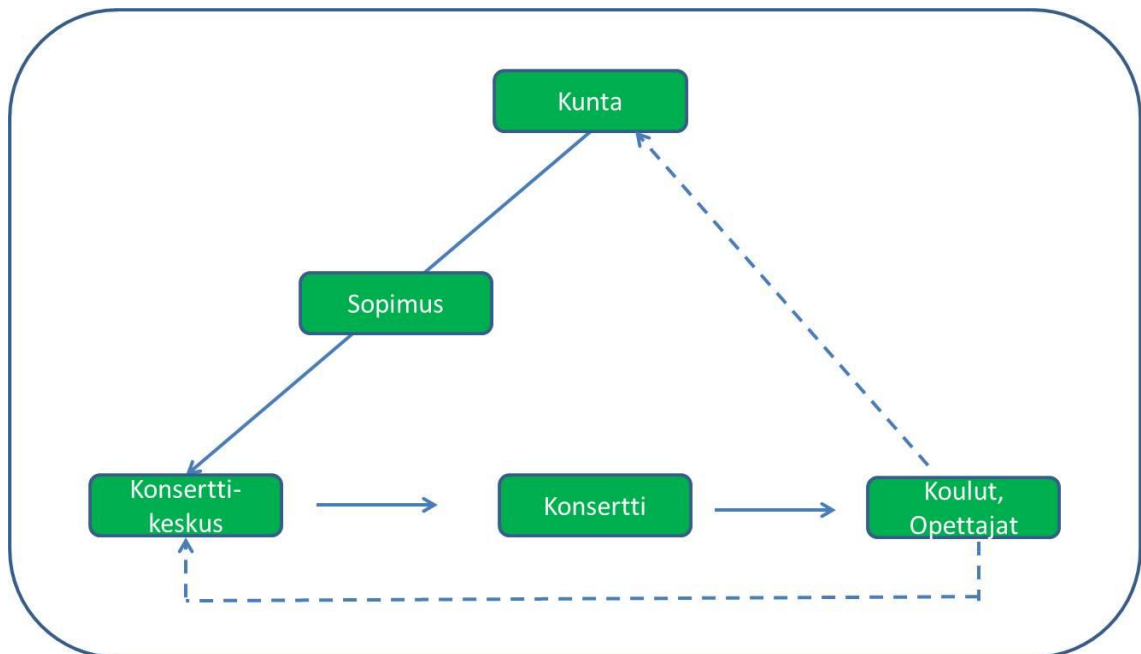

Kuvio 1. Tilaaja-tuottaja-toimintatavan peruselementit (Kallio et al. 2006, 23).

3.2 Toimintatavan soveltaminen Konsertti joka kouluun -hankkeessa

Tilaaja-tuottaja-toimintatapaa voi soveltaa myös Konserttikeskuksen ja kuntien välillä. Eskola & Suoranta (1999, 84) kirjassaan *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* toteaa, että teoriassa on kyse asiasta, joka huolella käytettynä auttaa laadullisen tutkimuksen koko prosessia suunnittelusta raportointiin asti. Konsertti joka kouluun -hankkeeseen sovelletussa mallissa tilaajana toimii kunta ja tuottajana Konserttikeskus. Konserttikeskus on tuotteistanut palvelunsa niin, että molemmat tietävät, mistä on kyse. Konserttikeskus on siis hinnoitellut konsertit, määritellyt niiden sisällön sekä laadun ja markkinoinut niitä kunnille. Palvelulla on saatava vaikuttavuutta kuntalaisille

(vrt. Kuopila et al. 2007) eli tässä tapauksessa peruskoululaisille. Konserttikeskuksen on huomioitava myös, että kunnilla on erilaiset lähtökohdat ja mahdollisuudet konserttien toteuttamiseen. Kuntien on puolestaan huolehdittava siitä, ettei huomio kiinnity vain niiden ja Konserttikeskuksen väliseen suhteeseen, vaan palvelujen hankinnassa tarkkaillaan myös palvelun saajan eli koulujen ja Konserttikeskuksen välistä suhdetta. Tätä suhdetta ylläpidetään esimerkiksi palautelomakkeilla.

Kuvio 2. Tilaaja-tuottaja-toimintatapa sovellettuna Konsertti joka kouluun -hankkeeseen.

3.3 Yhteistyön sujuvuuteen vaikuttavat tekijät

Yksi tärkeimpiä yhteistyön sujuvuuden perusedellytyksiä on, että osapuolet panostavat vuorovaikutukseen ja tuntevat toisensa henkilöinä hyvin. Näin heidän odotuksetkin toisiaan kohtaan selkiytyvät. Molemminpuolinen ammatillinen kunnioitus sekä luottamus ovat erittäin tärkeitä asioita. Kun ongelmatilanteissa keskitytään hyvien ratkaisujen hakuun eikä syyllisen etsimiseen, yhteistyön sujuvuus paranee. (Jalanka, Salmenkari & Winqvist 2003, 30.)

Logistiikan ulkoistamisen käsikirjan mukaan kunta joutuu jo yhteistyön valmisteluvaiheessa miettimään vastauksia esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: Olemmeko yhteisen edun niin vaatiessa valmiita muuttamaan toimintatapojamme?

Ja olemmeko valmiita yhdessä avoimesti kehittämään hyviä toimintatapoja? (Jalanka et al. 2003, 30).

Henkilöiden välisen yhteistyön tärkeitä asioita ovat lisäksi kokonaisuuden ymmärtäminen, yhteinen sitoutuminen eli muutoshalukkuuden synnyttäminen sekä itse muutoksen aikaansaaminen. Jotta yhteistyökumppaneiden välinen yhteistyö sujuisi, tarvitaan selkeitä pelisääntöjä. Niitä on hyvä kirjata sopimukseen tai toimintaohjeeseen, josta muodostuu yhteistyön runko. Kaikkea hyvän yhteistyön pelisäännöistä ei kuitenkaan voi kirjata, sillä niitä ei pystytä määrittelemään. Tällaisia ovat muun muassa henkilökemiat. Tilaa ja tuottajan on tarkasteltava myös omaa toimintaansa kriittisesti. "Asiakkaiden palvelutarpeisiin on syytä perehtyä yhdessä ja niistä on muodostettava yhteinen käsitys" (Jalanka et al. 2003, 32).

Yhteistyön kehittämisen painopistealueita ovat reklamaatioiden vähentäminen, kokonaisprosessin ymmärtämisen parantaminen ja raportoinnin kehittäminen. Keskeisiksi yhteistyön kehittämisen alueiksi nousee lisäksi roolien ja vastuunjaon selkeyttäminen sekä ennakoivan suunnittelun ja tiedonvaihdon lisääminen. Muita kehitysalueita ovat turhien prosessivaiheiden ja -viiveiden poisto, poikkeustilanteiden hallintatapojen kehittäminen ja ohjausprosessin kehittäminen. (Jalanka et al. 2003, 33.)

Muita tärkeäksi havaittuja asioita yhteistyön sujuvuuden kannalta on kunnan aktiivisuus kehitystoiminnassa, sillä kunnalla on lähes aina parempi kokonaiskuva toimintaympäristöstä ja asiakkaitensa tarpeista. Tuottajan harteilla tulisi taas olla suoritustason seuranta. "Kanssakäymisen tulisi perustua tosiasioihin eikä tunnelatauksia sisältäviin yleistyksiin. Tämän takia hyvän yhdessä hyväksytyn suoritustason seuranta- ja raportointijärjestelmän kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää." (Jalanka et al. 2003, 34.)

4 Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, kuinka Konserttikeskuksen ja kuntien välistä yhteistyötä voidaan kehittää toimivammaksi? Konserttikeskus toivoi tutkimukselta tietoa kuntien kokemuksista yhteistyöstä Konserttikeskuksen kanssa. Tutkimuksessa pyritään selvittämään yhteistyön kehittämistarpeet ja yhteistyökumppaneiden kehittämishalukkuus Konsertti joka kouluun -hankkeessa. Tutkimustulosten pohjalta teen toimenpide-ehdotuksia, joiden kautta yhteistyötä voidaan kehittää toimivammaksi.

Työni tutkimusongelma on, kuinka Konserttikeskuksen ja kuntien välistä yhteistyötä voidaan kehittää toimivammaksi Konsertti joka kouluun -hankkeessa. Tutkimusongelmaan etsitään vastauksia seuraavien alakysymysten avulla:

1. Kuinka kuntien yhdyshenkilöt ovat kokeneet yhteistyön toimivuuden Konsertti joka kouluun -hankkeessa?
2. Millaisia kehitystarpeita Konserttikeskuksella on tällä hetkellä kuntien suhteen?
3. Kuinka kunnat suhtautuvat Konserttikeskuksen kehitysehdotuksiin?

5 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen suorittaminen

5.1 Tutkimusmenetelmien valinta

Päätin tehdä opinnäytetyöstäni empiirisen eli kokemusperäisen tutkimuksen. Tutkimuksen aineistona käytin itse keräämääni primaariaineistoa. Päädyin tekemään kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen. Kvalitatiivinen tutkimus ei välttämättä merkitse läheistä kontaktia tutkittaviin, mikä olikin pelastus, sillä haastateltavani olivat eri puolella Suomea. Yksi kvalitatiivisen tutkimuksen piirteistä on myös se, että kyseessä ei ole satunnaisotos. Tutkimuksessani haastateltavat valittiin tarkoituksenmukaisesti. Jokainen haastattelu oli ainutlaatuinen ja tulkitsin aineistoa myös sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.)

Tutkimusstrategiaksi valitsin Survey-tutkimuksen, mikä on yksi kolmesta Robsonin jaottelemasta perinteisestä tutkimusstrategiasta. Sen tyypilliset piirteet täyttävät työni kriteerit: tietystä ihmisjoukosta poimitaan otos yksilöitä, kerätään suhteellisen pieni, standardoidussa muodossa oleva aineisto sekä menetelmänä käytetään strukturoitua haastattelua. Kerätyn aineiston avulla pyritään kuvailemaan ja selittämään ilmiöitä. Kokeellinen tutkimus tämä ei ole, sillä en käytä hypoteeseja tutkimuksessani. Kyseessä ei myöskään ole kolmas Robsonin perinteiseksi tutkimusstrategiaksi luokiteltu tapaustutkimus, jossa aineistoa kerätään useita eri metodeja käyttämällä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 130–131.)

Selvitin tutkimuksessani, kuinka Konserttikeskuksen ja kuntien yhdyshenkilöiden välistä yhteistyötä voidaan kehittää Konsertti joka kouluun -hankkeen puitteissa. Tutkimusmenetelminä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua, avointa haastattelua ja sisällönanalyysia. Analyysimenetelmäksi valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin.

Tapasin syyskuun alussa 2010 Konserttikeskuksen projektipäällikkö Veera Paasin ja hän tarjosi opinnäytetyön aiheeksi Konserttikeskuksen ja kuntien yhdyshenkilöiden yhteistyön sujuvuuden selvittämisen ja kehittämisen Konsertti joka kouluun -hankkeessa. Alun perin tarkoitukseni oli tehdä tutkimus käyttäen hyväksi sekundaariaineistoa, jonka Konserttikeskus oli kerännyt kunnan yhteishenkilöiltä ja opettajilta hankkeen aloitusvuodesta 2008 alkaen palautelomakkeiden muodossa. Konserttikeskus halusi kuitenkin mahdollisimman tuoreet tutkimustulokset tämänhetkisen yhteistyön sujuvuudesta kunnan yhteishenkilöiden kanssa, joten päätettiin, että otokseen valitaan kunnat, joissa Konsertti joka kouluun -hankkeen konsertti pidetään lokakuun aikana vuonna 2010. Veera Paasi kokosi listan, mistä löytyi hankkeen konserttiaikataulu koko syksyn 2010 osalta. Listasta löytyi myös kyseisten kuntien kulttuurisihteereiden yhteystiedot. Yhdessä Konserttikeskuksen toiminnanjohtaja Kari Vasen kanssa hän kokosi kysymykset, joihin he halusivat saada kehittäviä ja rakentavia vastauksia. Kävin vielä syyskuun puolivälissä Konserttikeskuksessa palaverissa tarkentamassa tulevaa tehtävänantoa Vasen ja Paasin kanssa.

5.2 Avoin haastattelu sekä sisällönanalyysi

Konserttikeskuksen kehitystarpeita Konsertti joka kouluun -hankkeen osalta selvitin haastattelemalla Konserttikeskuksen toiminnanjohtaja Kari Vasea. Toteutin sen mietittyjen teemojen ja kysymysrunгон pohjalta avoimena haastatteluna. Avoimessa haastattelussa haastattelun sisältö liittyy tutkimuksen tarkoitukseen ja tutkimustehtävään (Tuomi & Sarajärvi 2006, 78). Haastattelu kesti 1h 28 minuuttia ja litteroitua aineistoa kertyi noin kahdeksan sivua. Mielestäni menetelmä sopii juuri tällaisiin tapaamisiin, sillä ”avoin haastattelu on kaikista haastattelun muodoista lähimpänä keskustelua” (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 204). Haastateltavan mielipiteet, ajatukset, tunteet ja käsitykset tulevat aidosti vastaan keskustelun kuluessa. Haastateltavan ohjailu jää pitkälti haastattelijan huoleksi, koska haastattelussa ei ole kiinteää runkoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 204.)

Kehitystarpeita selvitin vielä Konserttikeskuksen vuosikertomuksista sisällönanalyysia apuna käyttäen. Pyrin näin saamaan yleisen ja tiiviin kuvauksen Konserttikeskuksesta sekä Konsertti joka kouluun -hankkeesta (ks. Tuomi & Sarajärvi 2006, 111). Vertasin toiminnanjohtajan avoimen haastattelun vastauksia vielä Konserttikeskuksen vuosikertomuksiin ja totesin ne yhdenmukaisiksi.

5.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Kuntien yhdyshenkilöiden kokemuksia yhteistyöstä Konserttikeskuksen kanssa päätin tutkia puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Halusin, että haastateltavat saisivat kertoa mahdollisimman subjektiivisesti sekä avoimesti kokemuksistaan. Koulujen opettajille käytin samaa menetelmää. Haastateltavien kysymyksille oli kuitenkin valmiiksi määrätty esitysjärjestys. Haastattelun etuna näin ennen kaikkea joustavuuden, sillä minulla oli mahdollisuus sen aikana selventää ilmausten sanamuotoja tai oikaista väärinkäsityksiä. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2006, 75.) Pyrin tekemään haastattelut suhteellisen lyhyessä ajassa, joten kyseessä oli myös poikkileikkaustutkimus (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 173).

Työstin kysymysrunkoa ja siitä alkoi erottautua kysymyksiä, joihin vastauksen voi antaa vain konsertissa paikalla ollut opettaja. Päätin siis haastatella kuntien yhteyshenkilöitä

ja tarkentaa muutaman kysymyksen vielä koulujen opettajiin, jotka ovat olleet mukana konsertissa. Teemoittelin ja järjestin kysymykset. "Teemottelu vaatii onnistuakseen teorian ja empirian vuorovaikutusta, joka tutkimustekstissä näkyy niiden lomittumisena toisiinsa" (Eskola & Suoranta 1999, 175).

Esitin kunkin kunnan yhdyshenkilölle 17 kysymystä ja koulun opettajalle 11 kysymystä (liite 1). Kysymysten järjestys oli strukturoitu loppuun saakka. Parin päivän päästä konsertin jälkeen soitin kunnan yhdyshenkilölle ja esittelin hänelle itseni ja opinnäytetyöni. Sovimme haastatteluajan noin kolmen päivän päähän. Lähetin kunnan yhdyshenkilölle kuuluvat kysymykset saman tien sähköpostitse hänelle. Sain häneltä myös sähköpostiosoitteen kyseisen kunnan opettajalle, joka oli ollut mukana konsertissa. Lähetin opettajalle saman infon, opettajalle kuuluvat kysymykset sekä ehdotin muutaman haastatteluajan.

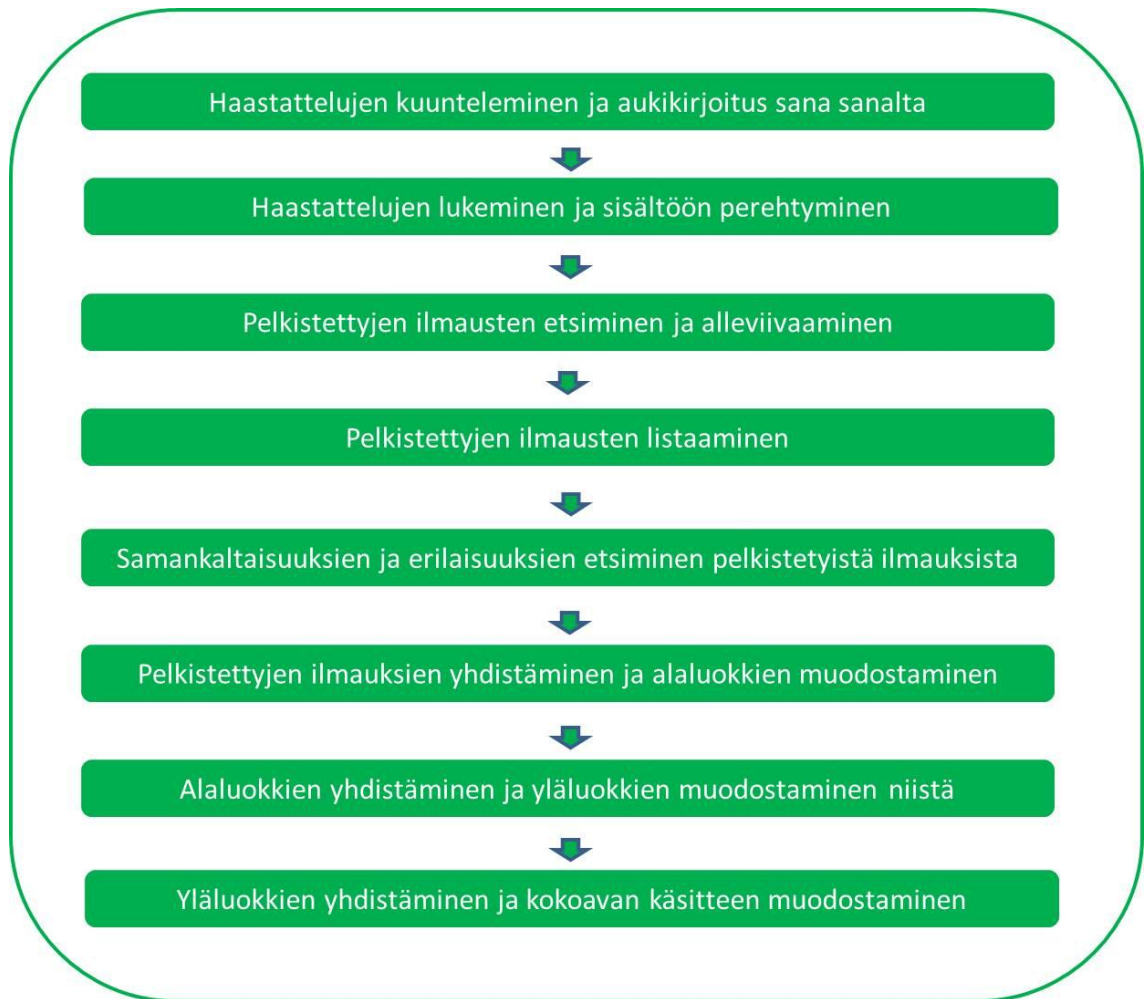
Haastattelin puhelimitse kuntien kulttuurisihteereitä ja opettajia menetelmänä puolistrukturoitu teemahaastattelu. Nauhoitin haastattelut puhelimellani ja litteroin ne. Litteroinnin yhteydessä hylkäsin yhden kunnan, sillä en saanut kunnan yhteyshenkilöä mukaan haastatteluun ja seuraaja ei osannut vastata kaikkiin kysymyksiin. Lopulliseen otokseen tuli validiksi kahdeksan kuntaa ja yhteensä 15 haastattelua. Tutkimuksessa mukana olevat kunnat ovat Hankasalmi, Mäntyharju, Pyhäjoki, Rauma, Rautalampi, Seinäjoki, Taivalkoski ja Utajärvi. Näissä kaikissa kunnissa pidettiin hankkeen konsertti aikavälillä syyskuun loppu ja lokakuun puoliväli vuonna 2010. Kulttuurisihteerien haastattelut kestivät keskimäärin 25 minuuttia ja opettajien haastattelut keskimäärin 10 minuuttia. Litteroitua haastatteluaineistoa kertyi 92 sivua.

Hankalinta haastattelutilanteessa oli hillitä itseään, etten olisi alkanut johdatella haastateltavaa tiettyyn suuntaan. Kun kysyin esimerkiksi, mitkä ovat heidän mielestään ne musiikinlajit, jotka peruskoululaisen tulisi saada kokea konsertissa yhdeksän vuoden aikana, olisi hetken haastateltavan aprikoinnin jälkeen tehnyt mieli jatkaa eteenpäin: "Entä rokki, entä hevi?". Näin olisin saanut myös tuloksiin todennäköisesti vastaukseksi rokki ja hevi. Lisäksi jouduin kiinnittämään huomiota siihen, etten käyttänyt valikoivaa lukutapaa eli en poiminut vain mielestäni tärkeimpiä ja mielenkiintoisimpia vastauksia. Se olisi kuvannut vain omia käsityksiäni sekä ennakkoluuloja asioista, kuten Eskola & Suoranta kirjassaan Johdatus laadulliseen tutkimukseen toteavat.

5.4 Haastatteluaineiston analyysimenetelmä

Haastatteluiden analyysimenetelmäksi valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Sovelsin siinä Milesin ja Hubermanin kuvamaa aineistolähtöisen sisällönanalyysin prosessia. Eskolan & Suorannan mukaan laadullinen aineisto on usein esitetty teemoittain (Eskola & Suoranta 1999, 138). Näin on myös tässä tutkimuksessani. Analyysini tarkoituksena oli luoda sanallinen ja selkeä kuvaus jokaisesta kysymyksestä, jotta pystyin niiden perusteella tekemään luotettavia johtopäätöksiä. Pysin järjestämään aineiston sisällön tiiviiseen ja selkeään muotoon niin, ettei sen sisältämä informaatio katoa (Eskola & Suoranta 1999, 138.) Analyysi prosessina ajatuksissani alkoi huomaamattani jo ennen varsinaista analyysivaihetta. Jo muutaman haastattelun jälkeen aineistostani alkoi nousta esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Aloin vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä. (Eskola & Suoranta 1999, 175.)

Tarkistettuani aineiston huomasin, että kolmesta kysymyksestä puuttui vastaus. Lähetin viestin kyseisille henkilöille ja pyysin heitä vastaamaan sähköpostitse nimenomaiseen kysymykseen. Varsinaiset lisähaastattelut aineiston täydentämiseksi eivät olleet tarpeen. Kaikkiin lisäkysymyksiini vastattiin sähköpostitse. Aineiston analyysimenetelmän pohjana käytin Milesin ja Hubermanin kaaviota aineistolähtöisen sisällönanalyysin etenemisestä. Seuraavalla sivulla kuviossa 3 on heidän alkuperäinen kaavio aineistolähtöisen sisällönanalyysin etenemisestä.

Kuvio 3. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen. (Miles & Huberman 1994)

Sovelsin tutkimukseeni Milesin ja Hubermannin tutkimusaineiston sisällönanalyysia siten, että ensimmäiseksi kuuntelin äänitettyä aineistoa ja litteroin haastattelut. Tyttäreni koulun taksvärkkipäivä sattui sopivasti samaan aikaan, joten palkkasin hänet litteroimaan kaksi haastattelua, mitkä tarkistin itse lopuksi. Aineiston sisältöön perehtyminen ja järjestäminen oli työlästä. Luin läpi haastatteluja useaan kertaan. Koodasin jokaisen vastauksen kirjoittamalla kysymyksen alle haastateltavan nimen ja paikkakunnan. Näin pystyin tarvittaessa palaamaan myöhemmin tiettyyn vastaukseen. Redusoin eli pelkistin aineistoa käyttäen apunani punaista ja vihreää yliviivauskynää. Yliviivasin punaisella vastauksista ne ilmaisut, mitkä vastasivat vain ja ainoastaan kyseiseen kysymykseen. Vihreällä oli yliviivattu niihin liittyvät selitykset. Tämän jälkeen leikkasin kaikki kysymykset erilleen ja klusteroin eli ryhmittelin aineiston

kysymykohtaisesti aina yhteen kirjekuoreen. Abstrahoin aineiston eli erotin tutkimuksen kannalta olennaisen tiedon kunkin kysymyksen alle ja muodostin niiden perusteella teoreettisia käsitteitä. Abstrahointia eli käsitteellistämistä jatkan vielä johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset -luvussa. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 114.) Koska haastattelu oli puolistrukturoitu, niin yläluokat oli pääosin muodostettu jo teemoittelun yhteydessä. Määreet analyysiini sain yksinkertaisesti laskemalla vastausten määrät kyseiseen kysymykseen ja laskemalla samaa tarkoittavat kommentit yhteen. Yhdistin ja muotoilin vastaukset sanalliseen muotoon. Tässä vaiheessa jouduin vielä pohtimaan uudelleen aiempaa teemoitteluani ja osa kysymyksistä vaihtoikin toisen teeman alle.

Analyysini tuloksia ei voida pitää yleismaailmallisesti pätevinä, mutta niitä voidaan soveltaa hyvin kulttuurikentän tämän kaltaisiin tilaaja-tuottaja-toimintamallin tapauksiin.

6 Tutkimuksen tulokset

”Laadullisen tutkimuksen ongelmallisin vaihe on tulkintojen tekeminen. Tähän vaiheeseen ei ole olemassa oikeastaan minkäänlaisia muodollisia ohjeita. Tulkintojen hedelmällisyys ja osuvuus on lopulta kiinni tutkijan tieteellisestä mielikuvituksesta.” (Eskola & Suoranta 1999, 147.)

Haastattelussaan 30.9.2010 Kari Vase kertoi Konserttikeskuksen halukkuudesta kehittää heidän ja kuntien yhdyshenkilöiden välistä yhteistyötä Konsertti joka kouluun hankkeessa. Jaottelin tähän tutkimukseni tulokset kuuteen alaluokkaan niiden sisällön perusteella. Osaa analyysissäni käyttämiä haastattelulainauksia olen muokannut kirjakielelle.

6.1 Liikesuhteen luominen

Hyvän yhteistyön perusedellytys on toimiva dialogi, jolla rakennetaan luottamusta osapuolten välille. Sillä edistetään myös yhteistä näkemystä ja ymmärrystä palvelutoiminnan tavoitteille ja toteutuksille. Jatkuva vuoropuhelu luo perustan palvelujen jatkuvalla kehittämiselle. Yhteistyöllä voidaan myös puuttua ongelmiin ennen kuin ne syntyvät ja siten osaltaan ehkäistä niitä ennalta (Sopimusaikainen yhteistyö).

Tutkimuksessani selvitin liikesuhteen luomiseen liittyviä seikkoja kysymällä kuntien kulttuurisihteereiltä, millainen prosessi oli Konsertti joka kouluun -hanke heidän kunnassaan ja mitkä olivat pääsyitä siihen, että he päättivät lähteä hankkeeseen mukaan.

Osa kunnista oli ollut mukana hankkeessa sen alkamisvuodesta 2008 lähtien. Jo ennen hanketta kunnat olivat tehneet yhteistyötä Konserttikeskuksen kanssa ja tilanneet Konserttikeskukselta koululais- ja päiväkotikonsertteja. Tästä johtuen Konsertti joka kouluun -hankkeeseen mukaantulo koettiin hyvänä jatkumona pitkään jatkuneelle yhteistyölle. Suurin osa kunnista vastasi, että itse prosessi oli helppo, yksinkertainen ja kivuton, johtuen juuri aikaisemmasta yhteistyöstä.

Kuusi kulttuurisihteeriä kahdeksasta oli sitä mieltä, että tärkein syy hankkeeseen mukaan lähtemiseen oli edullinen hinta. Euromääräinen hinta per oppilas tulee kunnille edullisemmaksi kuin tilata konsertti muualta normaaleilla konserttitaksoilla. Kolme kulttuurisihteeriä mainitsi aiemman yhteistyön yhdeksi pääsyyksi ja sen, että tuttu systeemi madaltaa kynnystä lähteä mukaan. Kerran mainittiin muun muassa toiminnan säännöllisyys ja se, että kulttuurielämyksiä pystytään tarjoamaan suurelle joukolle. Yksi kulttuurisihteeri mainitsi, kuinka konsertit pystytään näin viemään pienillekin kouluille ja oppilaille saadaan vaihtelua, virkistystä ja elämyksiä koulupäivään. Pari kertaa mainittiin Konserttikeskuksen tunnettuus, laadukkuus, hyvä palvelu ja ammattitaitoiset muusikot. Vastauksista paistoi läpi, että kunnat ovat olleet erittäin tyytyväisiä Konserttikeskuksen henkilökunnan ammattiosaamiseen. Monessa yhteydessä nousi esiin Jorma Kesselin nimi, häntä pidetään erittäin mukavana, joustavana ja sujuvan yhteistyön hallitsevana tuottajana Konserttikeskuksessa.

6.2 Rahoitus, sopimukset ja logistiikka

6.2.1 Rahoitus

Rahoitukseen liittyviä ongelmakohtia selvitin Konserttikeskuksen puolelta haastatteleamalla toiminnanjohtaja Kari Vasea 30.9.2010 sekä totesin haastattelun luotettavuuden vertaamalla vastauksia Konserttikeskuksen vuosikertomuksiin. Vastaukset olivat yhdenmukaiset niiden kanssa. Konserttikeskuksen osuus konserttien kokonaiskustannuksista on tällä hetkellä noin 70 %. Muun konserttitoiminnan kohdalla vastaava luku on noin 50 %. Tästä johtuen Konsertti joka kouluun -hanke on kunnille hyvin edullinen. Konsertti joka kouluun -hankkeen toteutunut konserttimäärä on yksi per vuosi. Kunnat maksavat vuosittaisesta konsertista 1,25 euroa oppilasta kohden. Tanskassa vastaava luku on 3,20 euroa. Tavoitteena on yhden koulupäivän aikana pitää kolme konserttia, jotta se olisi Konserttikeskukselle taloudellisesti järkevää. Konserttien lukumäärä ei kuitenkaan vaikuta hintaan, vaan se määräytyy aina kunnan oppilasmäärän mukaan. Lisäksi kunnat maksavat konsertteihin liittyvät Teosto-maksut ja Konserttikeskus kattaa kaikki loput kulut.

Rahoitukseen liittyvää muutoshalukkuutta kartoitin kysymällä kuntien kulttuurisihteereiltä, olisivatko he valmiita maksamaan jatkossa hieman enemmän per oppilas vai voisiko kahteen hintaluokkaan siirtyminen esiintyjämäärän mukaan olla toinen vaihtoehto. Tällä hetkellä kunnat tilaavat mieluummin ymmärrettävästi kaikkein suurinta yhtyettä, mikä taas tulee Konserttikeskukselle kalliiksi. Kunnat maksavat saman hinnan per oppilas, mutta Konserttikeskukselle esiintyjiin liittyvät kustannukset kasvavat.

Lähes kaikki haastateltavista kulttuurisihteereistä pitivät hintaa yleisesti edullisena. Yksi kulttuurisihteeri mainitsi, että euromääräinen hinta per oppilas on pysynyt samana hankkeen alusta lähtien, joten hinnannousu olisi ymmärrettävää. Myös toiminnan loppumisen uhka avasi kohtuudella rahakukkaroita. Tarkempaa korotuksen määrää kysyttäessä sain ympäröiväitä vastauksia, kuten "pieni hinnannousu olisi ok" ja "jos se ei olisi älytön nousu". Yksi kulttuurisihteeri arvioi, että hinta voisi nousta muutaman kymmenen senttiä per oppilas.

Hintaluokkaa puolustavan kulttuurisihteerin kommentti oli, että "hintaluokka voisi olla ihan hyvä laskutusperuste, jos se kulukin siitä nousee", kun taas pari kulttuurisihteeriä oli selkeästi euromääräisen nousun kannalla. Toisen heistä kommentti hintaluokista:

Hintaluokkiin siirtyminen tulisi todennäköisesti rajoittamaan esiintyjävalintoja pienempiä kokoonpanoja suosivaksi, joten sitä en kannata lasten monipuolisen musiikkielämysten turvaamiseksi. Siihen, olisimmeko valmiit maksamaan enemmän, en osaa sanoa. Jos hinta kallistuu paljon, vaihtoehdoksi saattaa nousta siirtyminen yhteen konserttiin vuodessa. Niitä on nyt kaksi. Lisäraha todennäköisesti kuitenkin löytyisi.

Kyseinen kunta tilaa Konserttikeskukselta vuosittain myös toisen konsertin, mikä ei ole hankkeen piirissä. Toisena rahoitukseen liittyvänä kysymyksenä kysyin kuntien kulttuurisihteereiltä, ovatko koulut osallistuneet Konsertti joka kouluun -hankkeen rahoitukseen. Jos he vastasivat kyllä, pyysin heitä kertomaan osuuden suuruuden.

Neljässä kunnassa kahdeksasta koulut eivät osallistu Konsertti joka kouluun -hankkeen rahoitukseen. Ja yhdessä niistäkin kulttuuritoimi maksaa lisäksi kuljetuksen koululaisille. Yhdessä kunnassa koulut osallistuvat vain kuljetusten osalta rahoitukseen. Yksi kunta ei muistanut tarkkaan summaa, mutta sanoi koulujen osallistuvan rahoitukseen pienellä määrällä. Yhdessä kunnassa koulut maksavat 40 senttiä per oppilas ja kulttuuritoimi 85 senttiä per oppilas. Löytyipä vielä kunta, missä koulut ja kulttuuritoimi jakavat tasan kustannukset. Rohkein kommentti erään kunnan kulttuurisihteeriltä oli, että koulut kyllä maksaisivat osan tai kaikki kustannuksista, jos uhkana olisi toiminnan lakkauttaminen.

Kuntien ja koulujen välisestä rahoitusyhteistyön sujuvuudesta kysyin kuntien kulttuurisihteereiltä. Neljästä kunnan kulttuurisihteereistä, joiden koulut osallistuvat hankkeen rahoitukseen, kolme vastasi kysymykseen. Kaikkien mielestä rahoitusyhteistyö on sujunut ongelmitta. Kaksi kulttuurisihteeriä tarkensi, että rahoitusyhteistyö on sujunut hyvin, koska heillä on laskutussäännöt sovittu. Konsertin jälkeen kulttuuritoimi laskuttaa kouluilta niiden osuuden, eikä ongelmia sen suhteen ole ollut.

6.2.2 Sopimukset ja logistiikka

Yksi yhteistyön sujuvuuden kannalta merkittävä asia on yritysten välinen selkeä sopimus. (Jalanka et al. 2003, 29.) ”Sopimuksella määritellään palvelun sisältö, palvelutuotteiden määrä sekä niiden hinta ja laatu” (Kuopila et al. 13). Konserttikeskuksen yhteistyösopimuksesta löytyy selkeästi edellä mainitut kohdat. Sopimuksessa on kahdeksan otsikkoa. Ensimmäisenä on tietoa hankkeen taustasta ja kohderyhmästä. Seuraavana ovat Konserttikeskuksen vastuualueet, kunnan velvoitteet sekä kunnan nimeämä yhdyshenkilö. Lopuksi on vielä hinta ja laskutustiedot. Ennen allekirjoituksia on vielä muuta -kohta, missä on kerrottu taltiointioikeuksista ja Teosto-maksuista.

Konsertti joka kouluun -hankkeessa logistiset ongelmat painottuvat enemmänkin siihen, kuinka Konserttikeskus saisi lyötyä lukkoon ajoissa kiertueaikataulun esiintyjille. Yksi tärkeimmistä konsertin onnistumisen edellytyksistä on, että konserteissa on kohderyhmästä sekä ohjelman luonteesta riippuen sopiva yleisömäärä. Kari Vase kertoi 30.9.10 haastattelussa, että yksi Konserttikeskuksen tavoitteesta on keskimäärin 150 oppilaan yleisö yhdessä konsertissa. Tanskassa vastaava luku on 120. Näin esityksen järjestämisen kustannukset voidaan jotenkuten kattaa, mutta toisaalta yleisömäärä ei ole liian suuri. Ohjelmistopoliittisestikin tämä olisi tärkeää, sillä näin esiintyjä voisi ohjelmistossaan ottaa huomioon paremmin eri ikäluokat. Merikarvian kunnan yhdyshenkilö Jouko Ilvonen kertoo Konserttikeskuksen tiedotelehdessä syksyllä 2010: ”Konsertti joka kouluun -hanke on tervetullut lisä ja tuo kouluihimme edulliset konsertit, joihin ei tarvitse ahneuksissaan ahtaa liikaa oppilaita samaan tilaisuuteen.” Kunnille kustannus on sama 1,25 euroa per oppilas riippumatta konserttien määrästä. Varsinkin suurten kuntien kannattaa ottaa tämä huomioon konsertteja suunnitellessa. Konserttikeskus on ollut hyvinkin joustava yleisömäärässä riippuen kohderyhmästä, ohjelmasta ja konserttipaikasta.

Selvitin kuntien kulttuurisihteereiltä, kuinka tällainen tavoiteltu keskimääräinen 150 oppilaan yleisömäärä toimii tai toimisi heidän kunnassaan. Kaksi kuntaa pääsee hyvin lähelle tavoitetta ja molemmissa se on toiminut ongelmitta. Kahdessa kunnassa yleisömäärä jää reiluun sataan oppilaaseen, mutta se on silti toiminut hyvin. Yksi kunta pääsee maksimissaan 150 oppilaaseen ja pienimmillään oppilaita yleisössä on 30. Kunnat ovat vaalineet ajatusta lähipalvelusta ja ovat siksi vieneet konsertin pienellekin

koululle. Yksi kunta oli huolissaan, että jos täytyy olla 150 oppilasta per konsertti, hankkeeseen kuuluva työpäiväajatus ei täyty eli kolme konserttia per päivä. Yhdessä kunnassa kahdeksasta oppilaita on ollut noin kaksi sataa ja vähän ylikin per konsertti. Kyseisessä kunnassa on kuitenkin tiedostettu asia ja yritetty, ettei yleisömäärä siitä enää ainakaan nouse. Yksi kunta muistaa kiittää Konserttikeskusta joustavuudesta yleisön oppilasmäärän suhteen.

Yksi logistista toimintaa helpottava asia Konserttikeskukselle olisi, jos kunnat tekisivät jatkuvan yhteistyösopimuksen mahdollisella irtisanomisajalla. Toisin sanoen kuntasopimuksen oletusarvona olisi konsertti kerran vuodessa eri musiikkigenrein ja jos kuntien taloudellinen tilanne niin vaatii, sopimus sanottaisiin silloin kuntien puolelta irti. Tämä säästäisi myös kustannuksia, sillä joka vuosi ei tarvitsisi neuvotella kuntien kanssa aina alusta asti uudelleen ja lähettää vuosittain kymmeniä sopimuksia ympäri Suomea. Myös kunnan yhdyshenkilön vaihtuessa, toiminta jatkuisi silti edelleen. Vuosittaisesta toteutumisesta Konserttikeskus haluaisi sopimukseen ymmärrettävästi klausuulin, jossa ehtona on se, että Konserttikeskus saa tarpeeksi tukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä. (Kari Vasen haastattelu 30.9.2010.)

Seitsemän kulttuurisihteeriä kahdeksasta olisi halukkaita tekemään jatkuvan yhteistyösopimuksen. Perusteluina oli muun muassa säännöllisyys ja se, ettei tarvitse koko ajan miettiä, että onko seuraavana vuonna mahdollisuutta tähän. Eräs kulttuurisihteeri piti tätä "hirmu hienona juttuna" ajatellen, että jos vaikka kulttuurivirkoja kunnassa lakkautettaisiin, sopimus pyörisi kuitenkin jatkossa takaamassa peruskoululaisille vähintään yhden konsertin vuodessa. Yhdessä kunnassa oltiin huolissaan kunnan vähenevästä väkiluvusta ja sen vaikutuksesta pysyä Konserttikeskuksen listoilla. Epävarmuustekijöinä kolmella kunnalla oli kunnan rahatilanne. Pienen pohtimisen jälkeen heille tuli mieleen kuitenkin edellisten vuosien ehdotusten läpimenot kunnassa Konserttikeskuksen konserteista ja usko kunnan myönteisyyteen hankkeessa kasvoi. Yhdessä kunnassa kahdeksasta taloudellinen tilanne on tällä hetkellä niin heikko, että jatkuva yhteistyösopimus ei tunnu todennäköiseltä.

Logistiikkaa helpottavana toimintana koettaisiin Konserttikeskuksen puolelta, että tulevan lukuvuoden konsertit voitaisiin päättää pohjoismaisen mallin mukaan hyvissä

ajoin. Myös kiertueteknisesti olisi hyvä, jos logistiikka saataisiin toimimaan hyvissä ajoin. Esiintyjä on helpompi saada varattua jo keväällä ja mahdolliset oheismateriaalit voitaisiin lähettää hyvissä ajoin ennen vierailua kouluun. (Kari Vasen haastattelu 30.9.2010.) Kysyin kuntien kulttuurisihteereiltä, voisiko heidän kuntansa kohdalla seuraavan lukuvuoden konserteista päättää jo maaliskuussa?

Yksi kulttuurisihteeri kahdeksasta vastasi lyhyesti ja ytimekkäästi ”voipi”. Viisi kulttuurisihteeriä voisi päättää konserteista alustavasti jo maaliskuussa, mutta tarkkaa päivää he eivät voi vielä lyödä lukkoon silloin. Näin he olisivat kuitenkin varmistaneet, että konsertti on tulossa koululle vaikka aikataulu tarkentuisikin vasta syksyllä. Opettajat tekevät seuraavan vuoden lukujärjestyksen kesäkuun alussa, kun koulut ovat loppuneet. Yhteydenoton kannalta kunnat pitävät tätä otollisena aikana. Ennen kuin rehtorit jäävät lomalle, syksyn suunnitelmat olisivat tiedossa. Kaksi kuntaa pitää maaliskuuta ihan liian aikaisena ajankohtana tehdä päätöksiä perustellen myös edellä mainituilla syillä. Lisäksi toisessa kunnassa on yritetty päättää ajoissa, mutta se ei ole toiminut, peruutuksia on tullut vielä syksyllä. Kulttuurisihteerit kuitenkin toivovat ja pitävät tärkeänä, että konsertista pystyttäisiin päättämään mahdollisimman aikaisin.

6.3 Yhteistyön kehittäminen

Kuntien näkemyksiä yhteistyön sujuvuuden kehittämistarpeista selvitin kysymällä kunnan kulttuurisihteereiltä, millaisia ongelmia tai haasteita he ovat kohdanneet yhteistyössä Konserttikeskuksen kanssa. Tilausprosessi menee pääpiirteittäin näin: Konserttikeskuksella on lista, missä on suunnitelma seuraavan kauden esiintyjien kiertueista paikkakuntineen ja ajankohtineen. Pyrkimys on, että kunnat tilaavat kolme konserttia sisältävän työpäivän, mikä tulee saada liitettyä osaksi laajempaa kiertuetta. Yhtä työpäivää koskevan tilauksen voi tehdä yhdessä lähialueen muiden kuntien kanssa. (Konserttikeskus ry:n tiedotuslehti, syksy 2009, 6.)

Neljä kulttuurisihteeriä kahdeksasta sanoivat, ettei heillä ei ole ollut minkäänlaisia ongelmia Konserttikeskuksen kanssa. Toisten neljän haasteet tuntuivat nivoutuvan yhden asian ympärille, eli haluttua konserttia tai esiintyjää ei saatukaan paikkakunnalle. Yksi syy siihen kuntien mielestä oli, että lähialueilla ei löytynyt tarpeeksi halukkuutta juuri tähän esiintyjään. Kunnissa ymmärretään myös, että toiveisiin ei aina pystytä

vastaamaan, jos kyseisten esiintyjien kiertueet eivät kulje lähikunnissa. Ammattitaitoisimmat muusikot toimivat enimmäkseen Etelä-Suomessa, jolloin heitä on vaikea saada paikkakunnalle ilman, että heillä olisi kiertue siellä päin. Haasteeksi koettiin myös valinnan vaikeus lukuisista esiintyjistä. Tämä koskee enemmänkin kuntaa, missä on vain yksi konsertti per vuosi. Kunnat ovat lähtökohtaisesti ymmärtäväisiä ongelman suhteen, niissä arvostetaan Konserttikeskuksen panosta ylipäätään organisoida tätä hanketta. Vastaukset kääntyivätkin pian Konserttikeskusta ylistäviksi vastauksiksi, joissa jälleen pitkään jatkunut sujuva ja saumaton yhteistyö, hyvä palvelu, toimiva yhteydenpito, mutkattomuus ja helppous nousivat päällimmäiseksi.

Lisäksi kysyin kuntien kulttuurisihteereiltä, miten heidän mielestään Konserttikeskus voisi kehittää omaa toimintaansa niin, että se palvelisi paremmin heidän kuntaansa. Tämän kysymyksen kohdalla kulttuurisihteerit viittasivat edellisen kysymyksen vastaukseen. Yksi idea oli esiintyjien palkkaaminen myös muualta Suomesta. Se vähentäisi kustannuksia esiintyjien matkakustannusten osalta ja helpottaisi muutenkin esiintyjien saamista pohjoisimpiin kuntiin. Toteutettuna tämä vaatisi kuitenkin enemmän valtion avustusta Konserttikeskukselle.

Vastauksissa ilmeni, että kesken kaiken mukaan tullee kunnan yhdyshenkilölle kaava ei ole niin itsestään selvä kuin pitkään mukana olleille. Hän ei saa välttämättä kaikkea tarvittavaa tietoa edeltäjältään. Tällaisissa tapauksessa Konserttikeskukselta toivotaankin uudelle yhdyshenkilölle tiivistä infopakettia, mistä selviäisi selkeästi, mitä Konserttikeskus hoitaa ja mitä yhdyshenkilön on hoidettava. Tiedotuksessa nähtiin tärkeänä roolijaon selvittäminen erityisesti koululle annettavassa informoinnissa.

Yhteistyön sujuvuuden selvittämiseksi kysyin lisäksi kuntien kulttuurisihteereiltä, millaisia ongelmia tai haasteita he olivat kohdanneet yhteistyössä koulujensa kanssa. Lähes puolet vastanneista kulttuurisihteereistä oli sitä mieltä, että koulujen kanssa ei ole ollut mitään ongelmia. Yli puolet painii aikataulutusten sekä yhteydenottojen kanssa. Jo sovittujen päivien päälle saattaa tulla koeviikkoja tai jopa toinen konsertti. Kaikkein väsyneimpiä kuntien kulttuurisihteerit olivat siihen, että sähköpostivastauksia joutuu odottamaan tosi kauan tai niihin ei vastata ollenkaan. Puhelimitse opettajia ja rehtoreita ei saada kiinni ja samasta asiasta joutuu ottamaan yhteyttä monta kertaa.

Haasteeksi koettiin myös koulujen pienet määrärahat. Kaikilla sivukouluilla ei ole säännöllistä koululaiskuljetusta, joten kuljetusta varten on tilattava tilausauto tai takseja. Eräässä kunnassa kulttuurisihteeri oli katsonut parhaaksi muistuttaa kouluja varta vasten varaamaan tähän määrärahojaan. Esiin nousi myös se asia, että opettajat eivät ota selville etukäteen konserttiin tulevasta esiintyjästä, eivätkä näin esittele heitä oppilailleen. Sama käy ilmi suoraan opettajille tehdyistä kysymyksistä, missä kysytään valmistautumista konserttiin etukäteen sekä kokemuksen käsittelemistä jälkepäin.

Yksi konsertin onnistumisen edellytyksistä on huolella suunnitellut ennakkojärjestelyt, jotta esiintyjän vaikutusta saataisiin syvennettyä ja vahvistettua. Kartoitin sekä kunnilta että kouluilta halukkuutta Oppilaat konsertin järjestäjinä -kokeiluun. Tarkoituksena olisi, että kussakin koulussa valittaisiin 5–7 oppilasta 4.–9. -luokilta valmistelevaan Konserttikeskuksen järjestämää vierailua. Tämä tapahtuisi vähintään kaksi viikkoa ennen konserttia opettajan tukemana. Oppilaat osallistuisivat Konserttikeskuksen laatimien ohjeiden mukaisesti tulevan vierailun järjestelyiden suunnitteluun. He tiedottaisivat konsertista etukäteen omalla koulullaan, informoisivat paikallisia tiedotusvälineitä sekä mahdollisesti kutsuisivat heitä paikan päälle konserttiin. Oppilaat ohjaisivat yleisön konserttialiin ja esittelisivät heille taiteilijat ja tilaisuuden. Lisäksi he ratkaisisivat esimerkiksi teknisiä kysymyksiä.

Enemmistö kunnan kulttuurisihteereistä pitää ideaa hyvänä ajatuksena, mutta vain ajatuksena. Osa heistä tiedostaa, että projekti teettäisi myös heille enemmän töitä, eivätkä he sitä tällä hetkellä halua. Ylimääräistä työtä tulisi etukäteisvalmisteluista, oppilaiden tukemisesta projektin aikana ja yleisistä projektin ohjeistamisista. Projektin hyvänä puolena nähtiin, että oppilaat olisivat itsekkin vastuussa konsertin onnistumisesta ja joutuisivat sitoutumaan siihen, jolloin esimerkiksi yleinen konserttikäytös voisi parantua yhteen hiileen puhallettaessa.

Yksi kulttuurisihteeri näki projektissa pidemmälle tulevaisuuteen ja uskoi toiminnan auttavan oppilaan mahdollisia tulevaisuuden tuotantoja eri järjestöissä. Eräs kulttuurisihteeri pohti, että kokeilusta voisi toteuttaa vain osan. Tiedottamisen ja paikallisten tiedotusvälineiden informoinnin hän jättäisi pois oppilaiden harteilta. Kaksi kulttuurisihteeriä voisi nähdä projektin osana oppilastoimikuntaa, mutta toivoisi

vetovastuun kuitenkin olevan kulttuuritoimella. Yksi kunta säästäisi koulut tältä kokeilulta kokonaan, koska kaikki aika on pois perusopetuksesta ja työaika on rajallinen. Kaksi kuntaa oli tyytyväisiä nykyisiin järjestelyihin.

Näistä kaikista kolme kulttuurisihteerä uskoi, että projektia kannattaisi kokeilla ja yksi heistä uskoi, että löytäisi koulultaan opettajan, joka suostuisi vastuuhenkilöksi tähän. Yksi näistä kolmesta totesikin, että "kulttuurisihteerien kannalta kuulostas oikein hyvältä".

Opettajien puolelta vastaukset viipyivät ja ensireaktio ei ollut kovin innostunut. Yhden yläkoulun opettajan mielestä tämä ei ollut hassumpi ajatus. Jos aika antaisi periksi ja kokeilu toteutuisi, hän haluaisi kuitenkin musiikinopettajan ottavan vastuun tästä. Yläkoulusta ehdotettiin teoriassa mahdollisiksi tekijöiksi musiikin valinnaiseksi valinnoita oppilaita sekä oppilaskuntaa, mutta samalla todettiin, että ei ole kuitenkaan halukkuutta itse kokeilua kohtaan. Eräs alakoulun opettaja kommentoi: "Konsertin järjestäminen kuulostaa yläkoulun ja lukion touhulta." Osa opettajista arveli kokeilun teettävän heillä paljon lisätöitä. Eräs alakoulun opettaja kertoi, kuinka paljon he joutuvat järjestelemään omia juhliaan ja nauttivansa siitä, että välillä saa vain olla ja pääsee konserttiin osallistumaan järjestelemättä sitä itse etukäteen. Yksi yläkoulun opettaja piti ajatusta "hirveen" hyvänä.

6.4 Konserttien laatu, sisältö ja toimivuus

Esityksen toimivuutta selvitin kysymällä sitä koulun opettajilta. Kaikki opettajat vastasivat, että konsertti oli toiminut hyvin heidän koulussaan. He kertoivat, että esitys oli lapsilähtöinen ja mukaansatempaava. Sopivan mittaista esitystä lapset jaksoivat kuunnella ja katsella keskittyneesti. Konsertissa oli muun muassa soitinten tunnistamista, joten lapset saivat osallistua konserttiin ja heillä säilyi mielenkiinto koko konsertin ajan. Konserttia pystyttiin hyödyntämään kaikille koulun oppilaille esikoululaisista yhdeksänteen luokkaan, koska esiintyjien ohjelma vaihtui yleisön mukaan. Eräs opettajakin oli saanut konsertista paljon hyvää opetusta varten. Yhdessä koulussa jännitettiin esiintyjien juontoja, mitkä olivat aiemmin olleet "pervolla huumorilla yläasteikäisiä kosiskelevia". Mutta viimeisimmässä konsertissa ne olivat olleet erittäin asiallisia.

Konserttikeskus kehittää ohjelmistoaan jatkuvasti. Uudet esitykset käyvät läpi Konserttikeskuksen oman ohjelmatoimikunnan seulan. Kriteereinä ovat taiteellinen ja pedagoginen taso, kontakti yleisön kanssa, ohjelman soveltuvuus kohderyhmälle, musiikin osuus ja se, että tarvitaanko kyseistä ohjelmatyyppeä ohjelmistossa. Yhdistyksen hallitus tekee lopullisen päätöksen uusista ohjelmista ohjelmatoimikunnan suositusten perusteella. (Konserttikeskus ry. Vuosikertomus 2008, 5.) Kuntien näkemyksiä konserttien sisällöllisestä kehittämisestä kartoitin kysymällä kunnan kulttuurisihteereiltä sekä koulun opettajilta, mitkä ovat heidän mielestään ne musiikinlajit, jotka peruskoululaisen tulisi saada kokea konserteissa yhdeksän vuoden aikana.

Konserttikeskuksen tarjonnassa on musiikkilajeja laidasta laitaan, muun muassa lastenmusiikkia, soul-musiikkia, tango nuevoa ja eri maiden kansanmusiikkia. Esityksiä vauhdittavat mm. taikatempuut, sirkusklovnit, tukiviittomat sekä pahvilaatikkorummut. Poikkeuksetta toive oli saada kuulla musiikinlajeja mahdollisimman monipuolisesti laidasta laitaan. Pyytäessäni nimeämään tyylilajeja kulttuurisihteerien vastauksissa mainittiin enimmäkseen jo edellisinä vuosina konserteissa esitetyt musiikinlajit, kuten kansanmusiikki ja klassinen musiikki. Klassisesta musiikista erotettiin nimenomaan suomalainen klassinen musiikki, esimerkkinä Sibelius. Suomalaisen kansanmusiikin lisäksi saa olla kansanmusiikkia ihan mistä päin tahansa maailmaa, kunhan eri kulttuurit tulisi esiteltä. Etnisestä musiikista mainittiin erikseen romanimusiikki sekä afrikkalainen musiikki.

Rock- ja populaarimusiikkia haluttiin vain opetusmielessä eli toivottiin, että muusikot kertoisivat muun muassa mitä on keikkaelämä ja miten levyjä tehdään. Näitä tarpeita vastaavia esityksiä löytyy kyllä Konserttikeskuksen tarjonnasta. Suomi-popin elävä historia -esitys antaa tietoa populaarimusiikin vaiheista viiden vuosikymmenen ajalta sekä Havaijilta Hard rockiin -esitys, mikä kertoo kitaran eri soittotyyleistä (liite 2). Herra Heinämäen lato-orkesterin esityksessä kuullaan muun muassa, miten lauluja tehdään. Kaksi kulttuurisihteeriä toivoi ohjelmistoon jazzkonsertin. Puhdasta jazzkonserttia Konserttikeskuksen tarjonnasta ei tällä hetkellä löydy, vaikkakin yksittäisiä jazzkappaleita kuullaan esimerkiksi Hillel Tokazierin sekä Polly Papukaijan lomamatka

-esityksissä. Toivottiin, että eri vakaumuksen omaavat uussuomalaiset huomioitaisiin esiintyjää ja ohjelmistoa valittaessa niin, että ne eivät loukkaisi heitä.

Opettajilta kysyttäessä toivottavien musiikinlajien kirjo kasvoi entisestään. Kaksi opettajaa painotti musiikin monipuolisuutta erittelemättä sen enempää musiikinlajeja. Toinen heistä toivoi, ettei anti rajoittuisi vain siihen musiikinlajiin, mitä nuoret muutenkin kuuntelevat. Viisi mainintaa sai klassinen musiikki, johon sisältyy lisäksi kamarimusiikki, orkesterimusiikki, puhallinmusiikki ja oopperamusiiikki. Toivottiin myös, että oppilas näkisi oikean sinfoniaorkesterin, jonka konserttiin voisi yhdistää soitinopiskelun. Lisäksi klassisen musiikin konsertti haluttiin toteutettavan niin, että mukana olisi esittely ja kerronta. Suomalainen klassinen musiikki mainittiin erikseen. Kansanmusiikki sai myös viisi mainintaa, niistä kahdessa mainittiin erikseen eri maiden kansanmusiikki. Kaksi opettajaa toivoi jazzmusiikkia. Yläkoulun opettaja toivoi konserttia, missä rockmusiikin kehitys käytäisiin läpi tähän päivään saakka. Yhden maininnan opettajilta saivat seuraavat musiikinlajit: lastenmusiikki, suomalaisten vähemmistöjen musiikki, maailmanmusiikki, musikaali ja moderni musiikki yläkoululaisille.

Seuraavaksi kysyin sekä kulttuurisihteereiltä että opettajilta, onko heidän mielestään olemassa sellaisia musiikinlajeja, joita lapsille ja nuorille ei tarvitse tai ei voi esittää. Suurin osa kulttuurisihteereistä totesi, että ne luottavat täysin Konserttikeskuksen tarjontaan. Konsertteihin halutaan sellaista musiikkia, mitä ei välttämättä joka päivä kuule. Näin korostettiin myös kasvatuksellista näkökulmaa. Yleisesti konsertteihin ei haluta metalli-, hevi- ja rockmusiikkia. Kaksi kulttuurisihteeriä halusi, että eri vakaumuksen omaavat otettaisiin huomioon. Toiset kaksi kiinnittäisi huomion tyyllilajin sijasta ennemminkin ohjelman sisältöön ja sanoituksiin. Kuriositeettina mainittiin pornolaulut. Kaksi kulttuurisihteeriä kahdeksasta oli sitä mieltä, että kaikkea pitää pystyä esittämään, mutta lapsille ja nuorille sopivalla tavalla.

Kaikki seitsemän opettajaa olivat samoilla linjoilla. "Sanoitukset eivät kohtaa aina nuorten maailmaa. Musiikkipuoli ei nyt minusta koskaan turmele ketään", sanoi eräs yläkoulun opettaja. Hevimetalli, hard rock ja jazz mainittiin musiikinlajeina, mitä koulukonsertteihin ei haluta. Pornolaulut mainittiin täälläkin erikseen ja ylipäätään

musiikki, mikä ei ole laadukasta. Tarpeettomalta tuntui myös ”tommonen kaupallinen höttö, jota radiokanavat syytää”. Eräs yläkoulun opettajan kommentoi:

Musiikin lajeista ei tarvitse jättää pois mitään lasten esityksissä. Mutta esityksen on käytävä muuten sanomaltaan lasten maailmaan. Mitään sinne kuulumattomia sanoituksia, esityksen osia tai muuta sellaista en toisi koululle vierailemaan.

Seuraavaksi kysyin kuntien kulttuurisihteereiltä, kumpi vaikuttaa enemmän päätökseen tilata jokin konsertti, musiikin laji vai esiintyjä? Edelliseen kysymykseen liittyen selvitin myös kokevatko he, että tässä mallissa päätösvaltaa on siirtynyt Konserttikeskukselle?

Suurin osa kulttuurisihteereistä kertoi musiikinlajin vaikuttavan enemmän päätökseen, koska he eivät tunne esiintyjä. Pari kulttuurisihteeriä valitsi molemmat, mutta kallistuivat enemmän lajin puolelle, koska he halusivat mahdollisimman monipuolisen ohjelman. Yksi kulttuurisihteeri vastasi, että molemmat vaikuttavat yhtä paljon. Kaksi kulttuurisihteeriä oli esiintyjän puolella. Heidän mielestään näin saadaan konsertteihin varmasti ammattimuusikot, jotka ovat miettineet ohjelmakokonaisuutta. Kouluihin halutaan myös iloa ja vaihtelua. Vaikeampia musiikinlajeja heidän mielestään voi kuunnella koulussa musiikinopettajien kanssa.

Kenenkään kulttuurisihteerin mielestä tässä mallissa päätösvaltaa ei ole siirtynyt Konserttikeskukselle. Heidän mielestään neuvottelut ovat sujuneet hyvässä hengessä. Konserttikeskukselta on tullut ehdotuksia tai pitkä lista konserttivaihtoehtoista, mistä on voitu valita oma ehdokas. Konserttikeskus on ehkä vähän johdatellut kuntia tietyn yhtyeen valintaan, jos joku tietty yhtye on ollut siellä päin liikkeellä. Johdattelu on tässä tapauksessa kuitenkin koettu positiiviseksi.

Konserttikeskus muodostaa yhdessä pohjoismaisten sisarjärjestöjen kanssa yhteistyöelimen, jonka nimi Nordiskt nätverk för skolkonsserter, lyhennetään NNS. Konserttikeskuksen lisäksi siihen kuuluu Ruotsin Rikskonsserter, Tanskan Levende Musik i Skolen, Norjan Rikskonsertene ja Islannin Tónlist fyrir alla. Järjestöjen kesken jaetaan kokemuksia, ideoitaan ja vaihdetaan jopa ohjelmia. (Konserttikeskus.) Kysyin kuntien kulttuurisihteereiltä mahdollista halukkuutta ottaa esiintyjiksi pohjoismaisia ryhmiä ja esiintyjä muualtakin maailmasta. Kaikki kahdeksan kuntaa ottaisivat mielellään ulkomaisia ryhmiä koululleesi esiintymään. Yksittäisiksi ehtolauseiksi nousi

hinnan pysyminen samana ja se, ettei esiintyjien ammattitaidosta ja laadusta tingitä. Konserttien sisällön uskottiin olevan erilaista etnisyyden vuoksi.

6.5 Kuntien ja koulujen välinen yhteistyö

Kuopilan mukaan palveluiden hankinnassa huomio ei saa kiinnittyä vain tilaajan ja tuottajan väliseen suhteeseen. Tilaajan on tarkkailtava myös palvelunkäyttäjien ja tuottajan välistä suhdetta. Palvelunkäyttäjien valinnanvapautta on edistettävä ja heille on tuotava esille vaihtoehtoiset ohjelmat. Tilaajan on kehitettävä menetelmät palveluiden laadun seuraamiseksi ja toteamiseksi. (ks. Kuopila et al. 2007, 17.)

Seuraavat kommentit kuvaavat sitä, miten koulut kokevat konserttien laadun tai mahdolliset havaitut epäkohdat. Ensimmäisen kysymyksen vastaukset ovat ristiriitaisia kulttuurisihteerien ja opettajien välillä, johtuen osaksi siitä, että haastateltavat opettajat eivät kaikki olleet juuri niitä koulun yhteyshenkilöitä kunnan suuntaan, vaan mukana oli opettajia, jotka olivat olleet myös fyysisesti mukana konsertissa. Näin saimme heiltä vastauksia konserttien laatua koskeviin kysymyksiin.

Kulttuurisihteereiltä kysyin, millä tavalla opettajien tai oppilaiden toiveet on otettu huomioon konserttia tilatessa. Opettajilta kysyin puolestaan, otettiinko koulun opettajien ja oppilaiden toiveita huomioon esiintyjän valinnassa. Neljä kahdeksasta kulttuurisihteereistä oli lähettänyt kouluille sähköpostiviestin, yleensä rehtorille, konserttien vaihtoehtoista. Vastauksia tulee huonosti takaisin, osa ei vastaa koskaan. Yhdessä kunnassa vastauksen lähettänyt rehtori oli saanut valita, mikä esiintyjä tulee koululle. Kuitenkin lopullisen päätöksen esiintyjästä kunnan yhdyshenkilö neuvottelee Konserttikeskuksen kanssa. Vajaa puolet vastanneista kulttuurisihteereistä ei kysy rehtoreilta tai opettajilta toiveita ollenkaan. Opettajat luottavat kulttuurisihteerien valintaan. Oppilaiden toiveita ei ole kysytty missään kouluissa.

Loogisesti jatkoin kysymyksen opettajille, olisiko heidän toiveidensa huomioiminen tarpeen. Viisi opettajaa seitsemästä ei pitänyt toiveiden huomioimista tarpeellisena, ainakaan niin kauaa, kun konsertit ovat näin onnistuneita ja eri musiikinlajit on otettu huomioon. Osa heistä on oppinut luottamaan kunnan kulttuurisihteeriin, jolla on ammattitaito ja vuosien kokemus näistä asioista. Heidän mielestään kulttuurisihteerit

tietävät myös, minkä tyyppisiä esiintyjä kouluissa on aikaisemmin käynyt ja osaavat valita näin seuraavat. Yksi opettaja ei pitänyt toiveiden huomioimista tarpeellisena, koska esiintyjän peruuntuessa vaihtoehtoja ei juuri ole.

Kaksi opettajaa haluaisi toiveitaan huomioitavan. Molemmissa kouluissa haluttaisiin esittää toiveita musiikinlajin suhteen, sillä heidän kouluissaan käy esiintymässä myös muita kuin Konserttikeskuksen esiintyjä. Sama musiikinlaji saattaa toistua peräkkäisissä konserteissa.

6.6 Konserttiin valmistautuminen ja oheismateriaalit

Teokseen tai konserttiin etukäteen tutustumisella on positiivinen vaikutus kuuntelukokemukseen konsertissa. Tämä oli keskeisin tutkimustulos Hanna-Maija Lantan Stadiassa vuonna 2006 tehdyssä opinnäytetyössä. Kysyin opettajilta, olivatko he valmistelleet koulussaan etukäteen konserttiin menoa. Yksi alakoulun opettaja kertoi, että he olivat kuunnelleet etukäteen yhtyeen CD-levyä, joka kuului tilauspakettiin ja näin tutustuneet musiikkiin. Yksi opettaja oli kertailut luokalleen konserttikäyttäytymistä. Viisi opettajaa sanoi, etteivät olleet valmistelleet luokkaansa mitenkään konserttiin. Eräs opettaja vastasi: "Konserttiin menoa ei valmisteltu etukäteen. Ei oikein voitukaan, kun ei ollut mitään tietopakettia konsertin rakenteesta." Toinen opettaja taas kertoi, että "meillä ei itse asiassa oppilaat edes tienneet kaikki, että konsertti on tulossa. Opettajillakaan ei ollut kuin esiintyjän nimi tiedossa."

Konsertin jälkityöstö oli samaa tasoa. Kaksi opettajaa seitsemästä kertoi kysyneensä konsertin jälkeen luokalta mielipiteitä kappaleista ja soittajista sekä mitä ajatuksia konsertti oli herättänyt lapsissa. Viisi opettajaa seitsemästä ei itse ollut lainkaan käsitellyt konserttia jälkeinpäin. Heistä yksi yläkoulun opettaja arveli, että musiikinopettajat olivat käsitelleet niitä tunneillaan. Eräs opettajista tiesi, että musiikinopettaja oli laulattanut samoja lauluja, mitä oli kuullut konsertissa. Eräs alakoulun opettaja tiesi, että joissain luokissa oli piirretty konsertin jälkeen instrumentteja. Kaksi opettajaa halusi uskoa, että alakoulussa konserttia oli jollakin tapaa käsitelty, mutta epäilivät, että yläkoulussa sitä ei ollut jälkityöstetty.

Selvitin oheismateriaaliin liittyvää halukkuutta opettajilta kysymällä, kokevatko he tarpeellisena, että konsertteihin sisällytettäisiin oheismateriaalia. Ja millaista se voisi olla? Kuusi seitsemästä opettajasta piti tarpeellisena, että konsertteihin sisällytettäisiin oheismateriaalia. Ajatuksena oli, että konserttia olisi kenen tahansa opettajan helpompi työstää joko ennakoon tai jälkikäteen. Yksi opettaja kertoi kokemuksestaan, että ne ”jäisi aika vähille käytille”. Hän kertoi, että kaikki opettajat eivät opeta omille luokille musiikkia ja että on ”aika hankala sellaisen keskustella musiikista tosi syvällisesti luokkansa kanssa, jos ei tunne yhtään minkälaisia omat oppilaat ovat musiikissa oikeasti”.

Oheismateriaaleiksi opettajat toivoivat esiintyjästä esimerkiksi lyhyttä infopakettia, jota he voisivat käyttää oppilaiden kanssa. Materiaali toivottiin kirjallisena ja ”monistetyyppisenä”. Eräs opettaja halusi Ylen Elävästä arkistosta löytyvän linkkisivun kyseisestä esiintyjästä sekä häneen liittyvästä tulostettavasta materiaalista. Toinen opettaja olikin tulostanut Konserttikeskuksen nettisivuilta yhtyeestä tietoa ja kertonut myös muille koulun opettajille, mistä tietoa esiintyjästä löytyy. Hänen mielestään olisi opettajille hyvä apu, jos netistä löytyisi jotain suoria vinkkejä, miten konserttiin voisi valmistautua. Opettajat haluaisivat myös etukäteen yhtyeen CD-levyn, jota voisivat kuunnella lasten kanssa ennen konserttia.

Konsertin aikana lasten mielenkiintoa saataisiin pidettyä yllä, jos kuulijat aktivoitaisiin esimerkiksi pienillä kysymyksillä, mihin heidän pitäisi löytää konsertista vastaukset. Instrumenteista voisi olla värityskuvat ja vähän isommille oppilaille sanaristikot soittimien tai kappaleiden nimistä.

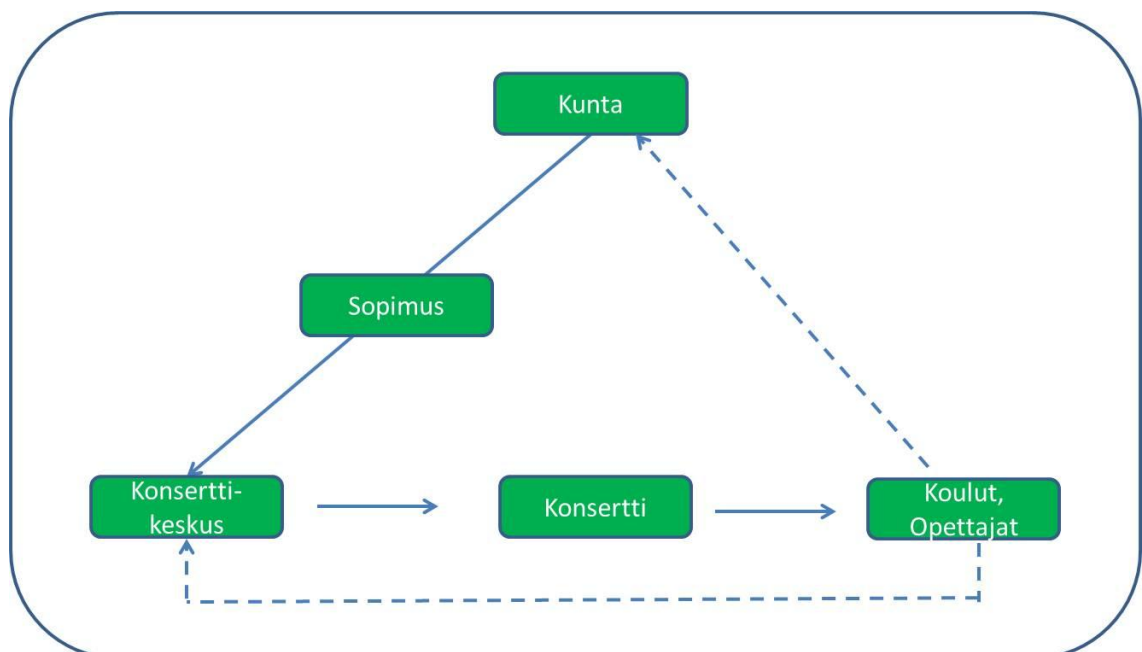
Tilajilla eli tässä tapauksessa kunnilla tulee olla valmiit keinot, joilla voidaan puuttua palveluiden tasossa tai laadussa havaittuihin epäkohtiin (Kuopila et al. 2007, 17). Yksi keino näiden havainnointiin on palautelomake tai mahdollinen saatu suora palaute. Kysyin kulttuurisihteereiltä millaista palautetta he ovat saaneet konserteista opettajilta? He kertoivat, että pääsääntöisesti palautteen laatu riippuu siitä, millainen esiintyjä on ja kuinka he ovat saaneet yleisön mukaansa. Yleisesti palaute on ollut myönteistä ja opettajat ovat olleet tyytyväisiä, kun ovat saaneet konsertin koululle kulttuuritoimen organisoimana. Opettajien antamissa palautteissa esiintyjiin on oltu tyytyväisiä ja

konsertin ohjelmaa on pidetty korkeatasoisena. Kolmessa kunnassa mainittiin erityisesti, miten hyvin esiintyjät ottavat eri-ikäiset yleisöt huomioon ohjelmassaan.

Kuntien kulttuurisihteerit toivovat opettajilta enemmän palautetta. Eräässä kunnassa kulttuurisihteeri ei enää odottele sähköpostipalautteita vaan käy suoraan kysymässä opettajien huoneessa, millainen konsertti oli. Toisessa kunnassa kulttuurisihteeri on tulkinnut asian toisesta näkökulmasta. Jos palautetta ei tule, opettajilla ei ole moitittavaa konsertista.

7 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Toimintamallissani kuviossa 4 on sovellettu tilaaja-tuottaja-toimintatapaa ja huomioitu sen kaikki peruselementit sekä kartoitettu ja kehitetty niiden välistä yhteistyön sujuvuutta. Kuviossa katkoviivat esittävät palautteiden suunnan. Ne toteutuvat pääsääntöisesti nykyään joko suullisesti tai kirjallisesti opettajilta kunnansihteereille tai suoraan Konserttikeskukseen.

Kuvio 4. Tilaaja-tuottaja-toimintatapa, jonka pohjalta aloitin mallin kehittämisen.

7.1 Yhteistyön sujuvuus

Kuntien ja Konserttikeskuksen välistä yhteistyötä selvitin muun muassa liikesuhteen luomiseen, rahoitukseen, sopimukseen ja logistiikkaan liittyvillä kysymyksillä. Tutkimuksestani selvisi, että kaikki kunnat olivat yksimielisiä siitä, että yhteistyö Konserttikeskuksen kanssa on helppoa ja sujuvaa. Konserttikeskus oli kaikille kunnille tuttu yhteistyökumppani jo ennen hanketta, mikä vaikutti osaltaan myönteisyyteen.

Kuntien ja koulujen välisessä yhteistyössä kitkaa aiheuttaa konserttien aikatauluttaminen koulun opetukseen ja se, ettei koulun henkilökuntaa saada kiinni. Ehdotan yhdyshenkilön nimeämistä koulun puolelta. Yhteyshenkilö pitäisi yhteyttä kunnan kulttuurisihteerin sovitulla viikolla vuodesta. Tämä voisi olla mainittuna yhtenä momenttina jatkuvassa yhteistyösopimuksessa. Yksi yhteyshenkilön tehtävistä voisi olla informaation jakaminen tulevasta esiintyjästä niin, että opettajat osaisivat tutustuttaa oppilaansa etukäteen esiintyjiin ja musiikkiin. Konserttikeskus toimittaisi oheismateriaalit suoraan koulun yhdyshenkilölle.

7.2 Rahoitus ja jatkuva yhteistyösopimus

Konsertti joka kouluun -hanketta kuntien kulttuurisihteerit pitävät erittäin edullisena kunnille. Lähes enemmistö sanoi sen olevan yksi pääsyy, että he alun perin läksivät mukaan Konsertti joka kouluun -hankkeeseen. Se mahdollistaa heidän kouluilleen yhden korkeatasoisen konsertin joka vuosi. Konserttikeskus painii kuitenkin vuosittain epävarman taloutensa kanssa ja usein loppuvuoden konserttikiertueet on jouduttu perumaan määrärahojen loputtua. Tutkimuksen perusteella kunnat ovat valmiita tulemaan vastaan rahoituksessa, jotta Konserttikeskuksen kustannusosuus pienenesi. Puolet haastateltujen kuntien kouluista osallistuvat yhdessä kuntien kanssa konsertista aiheutuviin kustannuksiin pienillä määrillä.

Kunnille kustannus on ollut sama 1,25 euroa per oppilas, oli heillä sitten esiintymässä kaksi- tai viisihenkinen yhtye. Kunnat näkevät asian positiivisena, että niiden on näin mahdollista saada suurempi yhtye esiintymään, kun taas Konserttikeskus painii yhä suurempien kiertuekustannusten kanssa. Kahteen hintaluokkaan siirtymistä esiintyjämäärästä riippuen pidettiin myös ymmärrettävänä, koska kustannuksia tulee

suuremmasta yhtyeestä enemmän. Enemmistö kulttuurisihteereistä kannatti kuitenkin euromääräistä hinnan nousua.

Ehdotan, että Konserttikeskus nostaa oppilaskohtaisen hinnan 1,70 euroon. Lähes kolmanneksen korotusta perustellaan osittain myös sillä, että hinta on ollut sama jo kolme vuotta. Hinta on Tanskan 3,20 euroon verrattuna vielä edullinen. Konserttikeskus voisi ottaa lisäksi käyttöönsä vuosittaiset indeksikorotukset hintoihinsa. Ehdotan myös, että hinnankorotuksen myötä varsinkin ne kunnat, joiden koulut eivät vielä osallistu kustannuksiin, tekevät kouluilleen kyselyn, voisivatko ne osallistua jossain määrin yhdessä kuntien kanssa rahoitukseen. Kaksi hintaluokkaa saattaa mielestäni johtaa siihen, että kunnat tilaavat aina halvemman esityksen, koska ne tietävät siltäkin saavansa korkeatasoisen esityksen kouluilleen.

Jatkuva yhteistyösopimus mahdollisella irtisanomisajalla helpottaisi niin kuntien kuin Konserttikeskuksen elämää. Aikaa ja rahaa säästyisi, eikä joka vuosi tarvitsisi aloittaa neuvotteluja alusta. Konsertit tulisivat kouluille säännöllisiksi ja näin välttäisiin väsyttäviltä sähköpostivastausten odottamisilta ja yhdys henkilöiden tavoitteluilta. Koulut voisivat sopia tietyn viikon vuodesta, milloin konsertti pidettäisiin joka vuosi. Näin Konserttikeskuksenkin olisi helpompaa suunnitella yhtyeiden kiertueet ja vuosittaiset musiikkigenren vaihtelut. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki tässä tutkimuksessa mukana olleet kulttuurisihteerit ovat halukkaita tekemään jatkuvan yhteistyösopimuksen Konserttikeskuksen kanssa Konsertti joka kouluun -hankkeessa. Tutkimuksen perusteella näkisin, että jatkuvaan yhteistyösopimukseen voitaisiin siirtyä välittömästi. Ehdotan, että yhteistyösopimuksesta tehtäisiin kuitenkin määräaikainen, viideksi vuodeksi kerrallaan allekirjoitettava sopimus.

7.3 Konserttisisällöt, oheismateriaalit ja oppilaiden huomioon ottaminen

Vaikuttaa siltä, että suomalainen kansanmusiikki ja suomalainen klassinen musiikki ovat kaikkein halutuimmat musiikinlajit kulttuurisihteerien ja opettajien mielestä. Näiden lisäksi peruskoulujen yhdeksän vuoden ajalle eri ikäluokat huomioon ottaen ehdotan seuraavia musiikinlajeja: lasten musiikki, kansanmusiikkia maailmalta autenttisilla yhtyeillä esitettynä, romanimusiikki, populaarimusiikin historian

läpileikkaus, tunnetuimmat musikaalisävelmät, jazzmusiikki sekä ulkomainen klassinen musiikki.

Ehdotan, että Konserttikeskus sekä kunnan ja koulun yhdyshenkilöt päättävät yhdessä, mitkä ovat ne yhdeksän musiikinlajia, jotka heidän kouluissaan kuullaan seuraavien yhdeksän vuoden aikana. Koulun oppilaat valitsevat niistä vuosittain kaksi vaihtoehtoa, jotka koulun yhdyshenkilö ilmoittaa puoli vuotta ennen Konserttikeskukselle. Näin Konserttikeskukselle jäisi hyvin aikaa suunnitella kiertueet ja varata esiintyjät. Konserttikeskus toteuttaa mahdollisuuksiensa mukaan toisen oppilaiden valitsemista musiikinlajeista. Seuraavan vuoden valinnoista jätetään jo kuultu laji pois ja oppilaat valitsevat jäljelle jääneistä taas kaksi vaihtoehtoa. Konserttikeskuksen tehtävä on varmistaa, että kyseisen musiikinlajin esiintyjän ohjelmisto on suunniteltu sopivaksi sekä alakoululaisille että yläkoululaisille.

Suurin osa kouluista ei valmistele oppilaitaan etukäteen ennen konserttia eivätkä käsittele kokemusta konsertin jälkeen. Syynä tähän on, että tarvittava informaatio konsertista ei välttämättä kulje koulussa edes opettajille asti, kuten tutkimustuloksistani selviää. Opettajat pitivät erittäin tarpeellisena, että konsertteihin sisällytettäisiin oheismateriaalia. Haastattelussaan Kari Vase totesi, että olisi hyvä olla kattava oheismateriaalipankki, minkä voisi tarvittaessa integroida koulujen perusopetukseen. Sellaista oheismateriaalia on ollut Norjassa jo pidemmän aikaa.

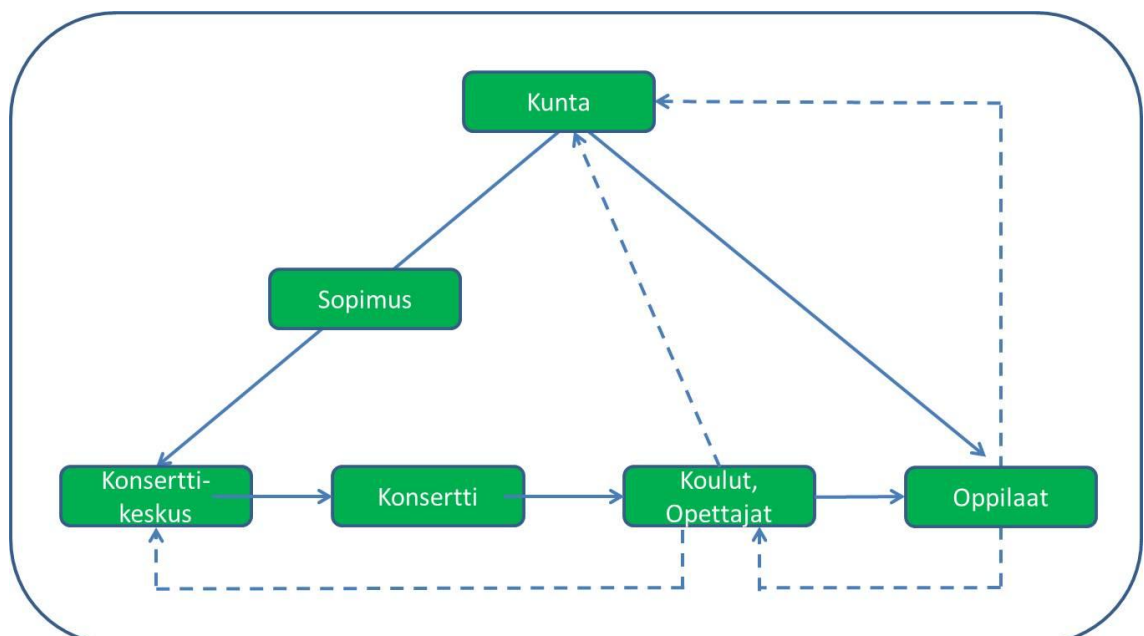
Mielestäni oheismateriaalin käyttö on ensiarvoisen tärkeää. Konsertista tulee kokemusrikkaampi, kun siihen valmistaudutaan huolella. Oppilaiden mielenkiinto konserttia kohtaan on aivan eri luokkaa huolellisen etukäteisvalmistautumisen jälkeen. Konsertin jälkivaikutuksetkin kestävät pidempään, siitä puhutaan vielä pitkään kavereiden kesken. Positiiviset kokemukset konserteista kasvattaa myös tulevaa konserttiyleisöämme.

Ehdotan, että tutustutaan tarkkaan Norjassa kehitettyyn oheismateriaaliin. Suunnitellaan ja kehitetään yhdessä Konserttikeskuksen kanssa sen pohjalta vastaava oheismateriaalipankki suomalaisille lapsille ja nuorille. Sen jälkeen selvitetään mahdollisuutta integroida se koulujen musiikinopetukseen. Oppilaille kehitetään eri ikäluokat huomioiden oheismateriaalia, jonka tavoitteena on pitää oppilaan

mielenkiintoa yllä koko konsertin ajan. Alakoululaisille voisi olla esimerkiksi etukäteen mietityt pienet kysymykset, mihin vastaukset etsitään itse konsertista. Yläkoululaisten tehtävät voisivat liittyä kyseisen musiikin genreen ja laulujen sanoituksiin.

Konsertti joka kouluun -hankkeen tarkoituksena on vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointiin musiikin keinoin. Heille pyritään tarjoamaan myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä elävän musiikin parissa. Tarkoituksena on synnyttää heille positiivinen asenne elävää musiikkia ja konserteissa käyntiä kohtaan. Samalla tuetaan lasten ja nuorten kasvua suvaitsevaisuuteen, yhteisöllisyyteen ja moniarvoisuuteen. (Konserttikeskus ry. Vuosikertomus 2008, 7.)

Tutkimuksessani selvisi, että koulun oppilailta ei missään vaiheessa kysytty mielipiteitä esiintyjää tai musiikinlajia valittaessa. Konsertin jälkeen heiltä on saatettu kysyä mielipidettä musiikista ja esiintyjistä. Konsertti joka kouluun -hankkeen loppukäyttäjät ovat oppilaat. Hankkeen tarkoitukset ja tavoitteet kohdistuvat vain ja yksinomaan heihin. Kuviossa 5 kehittämäni tilaaja-tuottaja-toimintamallini saa oppilaista aivan oman elementin ja palautekatkoviiva siitä kulkee sekä opettajien että kunnan elementtiin. On syntynyt tarve kehittää yhteistyötä myös oppilaiden suhteen.

Kuvio 5. Kehittämäni tilaaja-tuottaja-toimintamalli Konsertti joka kouluun -hankkeeseen. Yhtenäinen viiva osoittaa toiminnan ja katkoviiva palautteen suunnan.

Mielestäni Oppilaat konsertin järjestäjinä -kokeilu auttaisi tavoitteissa huomioimaan oppilaiden tarpeita ja konserttikokemukset jäisivät varmasti oppilaiden mieleen. Kokeilun edetessä mielenkiinto projektia kohtaan kasvaa ja osasta oppilaita saattaa pikkuhiljaa kehittyä tulevaisuuden kulttuurituottajia. Missään ammatissa tuottajan keskeiset taidot eivät koskaan tule menemään hukkaan.

Ehdotukseni on, että neljä kuntaa aloittaa Oppilaat konsertin järjestäjinä -kokeilun yläkouluissa. Kouluista valitaan neljä 8.-luokkalaista ja neljä 9.-luokkalaista, joista 8.-luokkalaiset sitoutetaan aina kahdeksi vuodeksi projektiin mukaan. Koulun yhdyshenkilö pitää oppilaiden kanssa aloituspalaverin. Oppilaista valitaan projektipäällikkö sekä tehdään yhdessä projektisuunnitelma, mistä selviää oppilaiden rooli jaot sekä aikataulutukset toteutukseen. Projektin edetessä oppilaat raportoivat tehtävistään koulun yhdyshenkilölle ja näin saadaan kattavat muistiinpanot kyseisestä projektista. Raportteja käytetään hyödyksi seuraavina vuosina oppimismielessä. Koulun yhdyshenkilö on oppilaiden tukena projektin ajan. Seuraavana vuonna 8.-luokkalaiset ovat siirtyneet 9. luokalle ja uudet neljä 8.-luokkalaista sitoutetaan kahdeksi vuodeksi projektiin mukaan. Edellinen kaava toistetaan, mutta käytännön asiat 9.-luokkalaiset opettavat 8.-luokkalaisille. Suurin syy kokeilua vastaan opettajilla oli työmäärän lisääntyminen. Näin koulun yhdyshenkilön työmäärä kuitenkin vähenisi pikkuhiljaa. Loppupeleissä koulun yhdyshenkilö on kuitenkin päävastuussa projektin onnistumisesta. Kokemukset onnistumisesta sekä yhteisöllisyyden lujittumisesta kannustaisivat muitakin kouluja kokeiluun mukaan.

Jatkotutkimusehdotukseni liittyy Oppilaat konsertin järjestäjinä -kokeiluun. Selvitetään, miten se kouluissa toteutuu ja etsitään ratkaisut mahdollisille ongelmakohtille.

Lähteet

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Helsinki: Tammi.

Jalanka, Jussi & Salmenkari, Raimo & Winqvist, Björn 2003. Logistiikan ulkoistaminen. Käsikirja ulkoistamisprosessista. Suomen Logistiikkayhdistys ry ja Liikenne ja viestintäministeriö 2003. Saatavana <<http://www.logy.fi/julkaisut/julkaisut/index.php>> (luettu 15.11.2010).

Kallio, Olavi et al. 2006. Kaupungit tilaajina ja tuottajina. Kokemuksia ja näkemyksiä Jyväskylän, Tampereen ja Turun toimintamallien uudistushankkeista. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Karlson, Anu (toim.) 1989. Konserttikeskus 1963–1988. 25 vuotta elävää musiikkia kouluihin. Helsinki: Painoprofiili.

Konserttikeskus ry:n tiedotuslehti, syksy 2009.

Konserttikeskus ry. Vuosikertomus 2007.

Konserttikeskus ry. Vuosikertomus 2008.

Konserttikeskus ry. Vuosikertomus 2009.

Konserttikeskus. www.konserttikeskus.fi.

Kuopila, A. et al. 2007. Tilaaja-tuottaja-toimintatapa – ideasta käytäntöön. 1. painos. Helsinki: Suomen Kuntaliitto

Lantta, Hanna-Maija 2006. Hereillä konsertissa. Konserttikäynti osana musiikin perusteiden opetusta. Opinnäytetyö. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, musiikin koulutusohjelma.

Sopimusaikainen yhteistyö. www.kilpanet.com.

Tilaaaja-tuottaja-toimintatavan perusteet. Kuntaliitto. Saatavana
<http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;55264;55275;121698;121700;117363;88362;103804> (luettu 29.10.2010).

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2006: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.
Helsinki: Tammi.

Yleiskuvaus tilaaaja-tuottaja-toimintatavasta. Kuntaliitto. Saatavana
<http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;55264;55275;121698;121700;117363;88362;103804> (luettu 29.10.2010).

Logistiikka. Wikipedia. [Verkkodokumentti] <<http://fi.wikipedia.org/wiki/Logistiikka>>
(luettu 11.11.2010).

HAASTATTELUT:

Kari Vase. Toiminnanjohtaja. Konserttikeskus 30.9.2010. Noin 8 litteroitua sivua.

Kulttuurisihteereiden haastattelut 14.10–26.10.2010. 8 kpl. Yhteensä 64 litteroitua sivua.

Opettajien haastattelut 14.10–25.10.2010. 7 kpl. Yhteensä 28 litteroitua sivua.

Kysymykset kunnan yhteyshenkilölle:

1. Millainen prosessi oli saada Konsertti joka kouluun -hanke toteutumaan kunnassanne?
2. Mitkä olivat pääsyitä, kun päätitte lähteä hankkeeseen mukaan?
3. Kumpi vaikuttaa enemmän päätökseen tilata jokin konsertti: musiikin laji vai esiintyjä?
4. Koetteko, että tässä mallissa päätösvaltaa on siirtynyt konserttikeskukselle? Jos on, niin onko se huono asia?
5. Millä tavalla opettajien tai oppilaiden toiveet on otettu huomioon konserttia tilatessa?
6. Mitkä ovat mielestänne ne musiikinlajit, jotka peruskoululaisen tulisi saada kokea konsertissa yhdeksän vuoden aikana?
7. Onko mielestänne olemassa sellaisia musiikinlajeja, joita lapsille/nuorille ei tarvitse tai voi esittää?
8. Millaisia ongelmia tai haasteita olette kohdanneet yhteistyössä Konserttikeskuksen kanssa? Miten Konserttikeskus voisi kehittää toimintaansa, jotta se paremmin palvelisi kuntaanne?
9. Millaisia ongelmia tai haasteita olette kohdanneet yhteistyössä koulujen kanssa?
10. Ovatko koulut osallistuneet Konsertti joka kouluun -hankkeen rahoitukseen? Jos kyllä, niin kuinka suurella osuudella? Miten rahoitusyhteistyö on sujunut?

11. Tilaajaosuus on painumassa jo alle 30 % keskimääräisistä kuluista. Olisiko kuntanne valmis maksamaan hieman enemmän per oppilas (nyt 1,25€ / oppilas), ja/tai siirtymään kahteen hintaluokkaan, esimerkiksi 1–3 esiintyjää ja 4–6 esiintyjää?

12. Konserttikeskus on toiminut pitkään yhteistyössä pohjoismaisten sisarjärjestöjen kanssa. Ottaisitteko esiintyjiksi myös ulkomaisia ryhmiä, pohjoismaisia ja muualtakin, esimerkiksi Intiasta?

13. Tavoitteenamme on keskimäärin 150 oppilaan yleisömäärä per konsertti, jotta esityksen järjestämisen kustannukset voidaan jotenkuten kattaa, mutta toisaalta yleisömäärä ei ole liian suuri. Miten tavoiteltu 150 oppilaan yleisömäärä per konsertti toimii kunnassanne?

14. Millaista palautetta olette saaneet konsertista opettajilta?

15. Voisiko seuraavan lukuvuoden konserteista kuntanne kohdalla päättää jo maaliskuussa?

16. Yksi tavoitteistamme on, että kunnat tekisivät jatkuvan yhteistyösopimuksen Konserttikeskuksen kanssa irtisanomisajalla. Olisiko kuntanne valmis tällaiseen lukukaudesta 2011–12 lähtien?

17. Mitä mieltä olette Oppilaat konsertin järjestäjinä -kokeilusta?

*Kussakin koulussa valitaan 5–7 oppilasta 4.–9. luokilta valmistelemaan Konserttikeskuksen järjestämää vierailua vähintään kahta viikkoa aikaisemmin opettajan tukemana. He osallistuvat laadittujen ohjeiden mukaan tulevan vierailun järjestelyiden suunnitteluun: etukäteistiedotus tilaisuudesta omalla koululla, paikallisten tiedotusvälineiden informointi ja mahdollinen kutsuminen paikalle. Taiteilijoiden ja tilaisuuden esittelyalussa, yleisön ohjaus konserttisaliin, tekniset kysymykset jne.

Kysymykset opettajille:

1. Mille luokille konsertti koulussanne esitettiin?
2. Miten esitys mielestänne toimi koulussanne?
3. Otettiin koulun opettajien ja oppilaiden toiveita huomioon esiintyjän valinnassa?
4. Olisiko toiveidenne huomioiminen tarpeen?
5. Valmisteltiin koulussanne etukäteen konserttiin menoa?
6. Käsiteltiin koulussanne konserttikokemusta oppilaiden kanssa esityksen jälkeen?
7. Mitkä ovat mielestänne ne musiikinlajit, jotka peruskoululaisen tulisi saada kokea konsertissa yhdeksän vuoden aikana?
8. Onko mielestänne olemassa sellaisia musiikinlajeja, joita lapsille/nuorille ei tarvitse tai voi esittää?
9. Olisiko tarpeellista, että konsertteihin sisällytettäisiin oheismateriaalia?
10. Millaista?
11. Osallistuisiko koulunne Oppilaat konsertin järjestäjänä -kokeiluun?
*Kussakin koulussa valitaan 5–7 oppilasta 4.–9. luokilta valmistelemaan Konserttikeskuksen järjestämää vierailua vähintään kahta viikkoa aikaisemmin opettajan tukemana. He osallistuvat laadittujen ohjeiden mukaan tulevan vierailun järjestelyiden suunnitteluun: etukäteistiedotus tilaisuudesta omalla koululla, paikallisten tiedotusvälineiden informointi ja mahdollinen kutsuminen paikalle. Taiteilijoiden ja tilaisuuden esittelyalussa, yleisön ohjaus konserttisaliin, tekniset kysymykset jne.

Haastattelussa esiintyvien yhtyeiden esittely:

Angelit -yhtyeen laulajat tulevat saamelaiskylästä, jossa kaikki puhuvat saamen kieltä äidinkielenään. Yhtyeen esitys koostuu osaksi itse sävelletyistä joikulauluista, joilla jokaisella on oma tarinansa. Joikuja säestää kitara ja rummut.

Neljän hengen **Freija** - yhtye esittelee suomalaista kansanmusiikkia mukanaan vanhoja soittimia, kuten munniharppu, jouhikko ja avainviulu. Ohjelmisto vaihtelee yleisön iän mukaan.

Havaijilta Hard rockiin esityksessä kolmen miehen Southpaw Steel'n'Twang -yhtyeen informatiivinen ohjelma kertoo Havaijilla kehittyneen steel-kitaran soittotyylistä. Ohjelmistossa on kappaleita havaijilaissoinnuista aina tiukkaan blues-rockiin asti.

Herra Heinämäen Lato-orkesteri on neljän hengen lastenmusiikkiyhtye, joka esittää monia musiikin tyyllilajeja edustavia omia lastenlauluja. Yläkoulun oppilaille yhtyeen laulaja ja kitaristi Heikki Salo kertoo miten lauluja syntyy ja millaista on laulujen tekeminen.

Neljän hengen **Romales** - yhtye kertoo musiikin välityksellä romanikulttuurista, heidän historiastaan ja tavoistaan. Esitys soveltuu kaiken ikäisille.

Sibeliuksen helmiä konsertissa käydään niin kerronnallisesti kuin soitannollisesti sellon ja pianon voimin Jean Sibeliuksen elämän- ja tuotannonvaiheita läpi. Esitys soveltuu kaiken ikäisille.